EN BOK SOM VÄXER FRAM

Våga fråga.

Bygg din egen framtid
när instegsjobben försvinner

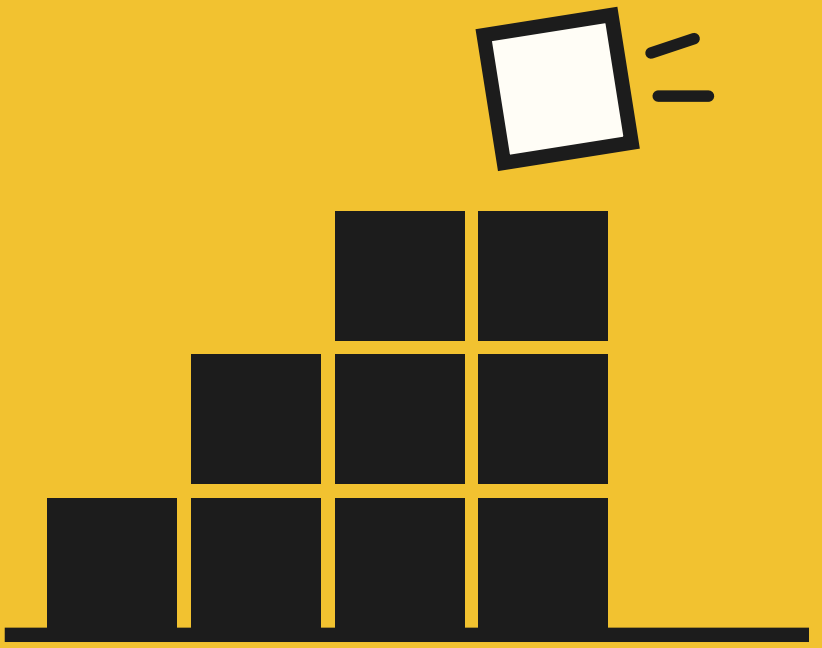

Anders Runhem

För dig som är 13–17 år

Lyssna, läs och gör på vågafråga.se

VÅGA FRÅGA

Bygg din egen framtid

En bok om att bygga något eget med AI, för dig som är 13–17 år och fortfarande går i skolan. Föräldrar, lärare och alla nyfikna är välkomna att läsa med.

Så läser du boken

Varje kapitel har tre delar. **Klippet** tar en minut och väcker frågan. **Fördjupningen** tar några minuter att läsa. **Uppdraget** gör du samma vecka. I **Bygg nu** får du steg för steg-instruktioner.

Vid varje kapitel finns en **QR-kod**. Skanna den med mobilkameran för att lyssna på kapitlet, bocka av uppdraget eller fråga om du kör fast.

Hela boken som ljudbok

Förordet, alla kapitel och fördjupningarna inlästa, 1 timme och 27 minuter. Skanna för att börja lyssna.

vågafråga.se/#lyssna

Text: Anders Runhem, Koppars Consulting · Utgåva november 2026 · Boken växer fram, den senaste versionen finns alltid på sajten.

Innehåll

Förord	**Varför jag skriver den här boken**	5
DEL 1 · BYGG		
Kapitel 0	**Ingen släpper in dig**	10
Kapitel 1	**Ditt första projekt på 48 timmar**	17
Grunderna	**Så funkar det på riktigt**	22
Kapitel 2	**Tystnaden**	28
DEL 2 · BLI SEDD		
Kapitel 3	**Synas utan att skämmas**	33
Kapitel 4	**Vem öppnar dörren?**	37
Kapitel 5	**Bli någons adept**	43
DEL 3 · VÄX		
Kapitel 6	**Från ett ben till flera**	49
Helheten	**Hela bolaget i ett verktyg**	54
Kapitel 7	**Pengar på riktigt**	60
Kapitel 8	**Fokus när du gör många saker**	65
DEL 4 · FORTSÄTT		
Kapitel 9	**Nyfikenhet som superkraft**	71

Kapitel 10 Din dörr 75

BYGG NU · STEG FÖR STEG

Bygg nu Din egen dörr på nätet 80

DEL 5 · FÖRDJUPNING

Fördjupning 1 Så funkar AI 87

Fördjupning 2 Så funkar Claude 90

Fördjupning 3 Bygg smart 93

Fördjupning 4 Agenter 96

Fördjupning 5 Säkerhet och pengar 99

FÖRORD

Varför jag skriver den här boken

Jag är inte programmerare. Jag har aldrig varit det.

Lyssna på förordet

Skanna för att höra förordet inläst. Hela boken finns också som ljudbok på sajten.

vågafråga.se/forord

Men jag har jobbat med webben sedan 1996. Det året startade jag en webbyrå, som jag drev fram till 2008 och sedan sålde. Efter det har jag hållit på med massor av olika saker. Under hela den tiden har jag burit på idéer: sajter, verktyg, tjänster, saker jag ville bygga. Varje gång behövde jag någon annan för att göra dem verkliga. En utvecklare. En budget. Tid som sällan fanns.

För ett tag sedan hände något. Jag märkte att jag kunde bygga sakerna själv. Inte för att jag plötsligt lärt mig koda, utan för att jag kunde beskriva vad jag ville ha, och fråga, och fråga igen, tills det fungerade. Den här boken, och sajten du läser den på, är byggd så.

Det är den stora förändringen. Det är inte längre den som kan koda som har övertaget. Det är den som har idéer, och som vågar fråga.

Vad jag gör i dag

Just nu driver jag fem olika idéer som har blivit bolag. Alla har blivit möjliga tack vare AI. Jag bygger en e-handel med 600 000 artiklar. Jag tar fram en ny eldstad, med webb och marknadsmaterial. Jag har byggt atletpoolen.se, från koden och designen till all kommunikation.

Och det handlar inte bara om kod. Jag använder Claude till nästan allt: texterna till marknadsföringen, presentationerna till kunderna, reels, inläggen på Instagram och LinkedIn, svaren på kundmejlen. Mejlen och mötesanteckningarna, som jag pratar in med Wispr Flow, hamnar på samma ställe. Varje bolag är ett projekt, och varje fråga får en egen tråd. AI:n har hela sammanhanget.

Det gör att jag i dag gör jobb som tidigare hade krävt ett helt företag på tio, femton personer.

Det viktigaste jag har lärt mig är det här: välj ett verktyg och samla allt där. Inte tio appar som var och en kan lite. Ett ställe som vet allt om det du håller på med.

Varför nu

Jag har fyra barn. Min dotter är 13. I hennes skola pratar ingen om AI. Det är mobilförbud. Det finns inga läroböcker om det här, inga lektioner, inga samtal. Skolan är så långt ifrån det som händer som man kan komma.

Politikerna pratar inte heller om det. Inte på riktigt. Det enda vuxna verkar prata om är skärmtiden.

Jag förstår varför. Men jag tror att de har missat att tåget redan går.

Vi som jobbar med det här varje dag ser hur fort det går. Saker som var omöjliga för ett år sedan gör jag i dag på en eftermiddag. Och jag är rädd att nästan ingen utanför vår bransch har förstått hur stort det här är.

Vad jag tror

Det här är min egen bedömning. Det är inte fakta, och ingen vet säkert.

Jag tror att inom fem, sex, sju år kommer en mycket stor del av de jobb vi gör i Sverige i dag att förändras i grunden, kanske så mycket som åtta av tio. De klassiska tjänstemannajobben. Men också de coolare yrkena: webbyråer, art directors, sådant jag själv har hållit på med hela livet. Jag tror att det framför allt är de som har fattat läget tidigt som kommer att ha sina jobb kvar.

Förhoppningsvis har jag fel. Förhoppningsvis går det inte så snabbt som jag tror. Men jag vill inte att du ska stå där om några år och undra varför ingen sa något.

Mitt lilla försök

Jag har också träffat några unga som har fattat det. Som bygger, testar och lär sig. Men de har ofta ingen att bolla med. Ingen som säger: ”Det där var smart, testa det här nu.”

Den här boken är mitt försök att vara den personen. Jag vill kunna se mig själv i spegeln och veta att jag åtminstone försökte.

Om en enda person som läser det här tar till sig något, och börjar bygga, då är jag lycklig.

Den är inte en bok om AI. Den är en bok om att bygga din egen väg in, när dörrarna du förväntades gå igenom står stängda. AI är bara verktyget. Idéerna och modet är dina.

Och när du kör fast, och det kommer du att göra: fråga. Det finns inga dumma frågor. Säg ”jag är ingen utvecklare, förklara”. Säg ”kan inte du göra det åt mig?”. Och avsluta gärna med ”vad tycker du?”. Det är så jag själv jobbar varje dag.

Anders

Del 1 · Bygg

KAPITEL 0

Ingen släpper in dig

Framtiden blir inte som dina föräldrars. Det här kapitlet handlar om vad som händer, varför nästan ingen pratar om det, och varför din skärmtid kan bli din största fördel.

Lyssna och gör uppdraget

Skanna för att lyssna på hela kapitlet, se klippet och bocka av uppdraget på sajten.

vågafråga.se/kapitel/0

KLIPPET

Din framtid kommer inte att se ut som dina föräldrars. Inte som mormor och morfars heller.

Något håller på att hända. AI lär sig göra saker som förut var människors jobb. Skriva, räkna, rita, programmera. Ingen vet riktigt hur det slutar. Men det mesta pekar åt samma håll. Jobben där man kunde börja utan erfarenhet blir färre. Allt färre företag anställer en junior utvecklare, en junior revisor eller en junior art director. Det är just de uppgifterna AI:n tar först.

Det pratar nästan ingen om med dig. Inte skolan. Inte politikerna. Hemma pratar man om en sak. Skärmtiden. ”Lägg ifrån dig mobilen.”

> Men tänk om din skärmtid var det bästa du gjorde för din framtid.
>
> För du växer upp på rätt ställe. Sverige är ett litet land som gång på gång har legat först när vinden vänder. Spotify. Klarna. Minecraft. Och nu Lovable, där man bygger appar genom att beskriva dem. Du har internet, en mobil och verktygen. Det har långt ifrån alla i världen. Hotet och chansen kommer samtidigt. Just nu.
>
> Gör inte som alla andra. Bryt scrollandet. Bygg något i stället. En sida. En idé. Något du har gjort, som ligger ute, och som någon kan hitta. Kompisarna tycker kanske att det är lite konstigt. Det är precis därför det funkar. Du gör något som ingen annan gör.
>
> För de uppdrag som finns kvar kommer många att slåss om. Och de går till dem som redan har visat vad de kan. Inte till dem som bara har scrollat.
>
> Du behöver inte kunna koda. Du behöver kunna beskriva vad du vill ha, och fråga tills det funkar.
>
> Tåget går nu. Det bästa sättet att hinna med är att börja i dag. Det här är en bok om hur.

FÖRDJUPNINGEN

Vad är det som händer?

Ingen vet exakt hur arbetsmarknaden ser ut om fem eller tio år. Det är ärligt talat det enda säkra.

Men vissa saker syns redan. Jobben som många har börjat med, i kassan, på lagret, i kundtjänst, på sommarjobbet, förändras. Självutcheckning, robotar i lagren, chattbotar som svarar på frågor. AI blir bättre på att skriva, sammanfatta, räkna och planera, alltså mycket av det som förut var första uppgiften för den som var ny.

Det märks redan i yrken som kräver utbildning. Företag som förut anställde juniora utvecklare, revisorer, art directors eller spelutvecklare låter allt oftare AI göra de enklare uppgifterna, och anställer färre nybörjare. Men det var ju just de uppgifterna man lärde sig jobbet på.

Det betyder inte att alla jobb försvinner. Nya jobb kommer, en del som inte har något namn ännu. Men vägen in ser annorlunda ut än den gjorde för dina föräldrar. Allt oftare handlar det mindre om vilka betyg du har och mer om vad du kan visa att du har gjort.

Varför pratar ingen om det?

Skolan är byggd för en värld som håller på att ändras. Politikerna vet inte heller vad som kommer. Och de flesta föräldrar har aldrig behövt fundera på det här, för när de var unga fanns jobben där man kunde börja.

Det är ingens fel. Men det betyder att du får lista ut det själv. Eller tillsammans med den här boken.

Skärmtid som bygger något

Det finns två sorters skärmtid. Den ena är att titta på det andra har gjort. Den andra är att göra något själv.

Samma mobil. Samma AI. Men helt olika resultat. Den som bara scrollar har inget att visa efter ett år. Den som bygger har en sida, några projekt, kanske en första kund. Och en dag kanske någon hittar det du har gjort och tänker: den där personen vill jag jobba med.

Visa dina föräldrar vad du bygger. Då blir skärmtiden ett samtal i stället för ett bråk.

Här händer det grejer

Det är lätt att tro att det stora händer någon annanstans. I Kalifornien, i Kina. Men titta närmare.

Spotify startade i Stockholm 2006 och ändrade hur hela världen lyssnar på musik. Klarna startade 2005 och ändrade hur folk betalar på nätet. Minecraft gjordes av ett litet svenskt gäng och blev ett av världens mest sålda spel. Och Lovable, ett av de verktyg du kommer att använda i den här boken, startades i Stockholm 2023 och blev på kort tid ett av Europas snabbast växande bolag.

Det är inte en slump. Sverige ligger år efter år i toppen när länder jämförs i innovation. Stockholm brukar nämnas som en av de platser i världen som fått fram flest miljardbolag per invånare.

Ändå är vi dåliga på att säga det högt. Man ska inte tro att man är något. Men du växer upp med snabbt internet, en mobil i fickan, bibliotek, gratis skola och tillgång till samma AI-verktyg som de största bolagen. Bara att ha skärmtid över huvud taget är en möjlighet som många i världen saknar.

Hotet mot jobben är verkligt. Men chansen är det också. De kommer samtidigt, och det är nu det avgörs vem som tar den.

Gör inte som alla andra

De flesta i din ålder kommer att scrolla sig igenom de här åren. Det är det normala. Och det är just därför det är en chans för dig.

Bryt strömmen. Lägg en del av skärmtiden på att skapa något. Det kommer att kännas lite udda i början, och några kompisar kommer att undra vad du håller på med. Andra kommer att tycka att det är ganska coolt. Hur som helst sticker du ut.

När det finns färre platser att börja på, går de till dem som redan har något att visa. Den som bara har scrollat har inget att peka på. Den som har byggt har det. Och det går inte att ta igen på en vecka när man väl behöver det. Det är nu, medan det mesta fortfarande är nytt för alla, som det är lättast att komma ikapp och förbi.

Det som har blivit möjligt

För bara några år sedan behövde du kunna programmera för att bygga en app, eller betala någon som kunde. I dag kan du beskriva vad du vill ha för en AI och få hjälp att bygga det, steg för steg.

Den som skriver den här boken är inte programmerare. Han startade en webbyrå 1996 och behövde alltid utvecklare för att förverkliga sina idéer. Nu bygger han dem själv, och driver fem bolag med AI som kollega. Den här sajten är ett exempel.

Det viktiga är inte att kunna allt. Det viktiga är att ha en idé, och att våga fråga.

Hur boken funkar

Varje kapitel har tre delar:

- **Klippet** är kort, en minut ungefär. Det går att lyssna på för sig.
- **Fördjupningen** är några minuters läsning.
- **Uppdraget** är något du gör samma vecka.

Och i **Bygg nu** får du steg-för-steg-instruktioner, från första frågan till något som ligger ute på nätet.

En sak till

Du kommer att köra fast. Alla gör det. Då frågar du din AI. Det finns inga dumma frågor. Säg ”jag är ingen utvecklare, förklara som för en nybörjare”. Säg ”kan inte du göra det åt mig?”. Och när du är osäker: ”vad tycker du?”.

UPPDRAGET

Innan du börjar

☐ Skaffa ett Google-konto om du inte har ett. Då kan du logga in på de flesta tjänster i boken med en knapp. Är du under 13, be en förälder hjälpa dig via Google Family Link.

☐ Välj en AI att använda: Claude, ChatGPT eller något annat. Skaffa ett gratiskonto. Är du under 18, kolla åldersgränsen och be en förälder om hjälp om det behövs.

☐ Ställ din första fråga: *”Jag är [ålder] och går i [årskurs]. Hur tror du att AI kommer att förändra jobben de närmaste åren? Vad betyder det för någon som mig, och vad kan jag göra redan nu?”*

☐ Avsluta med: *”Vad tycker du att jag ska börja med?”*

☐ Visa en vuxen hemma vad du frågade och vad AI:n svarade. Fråga vad de tror.

☐ Skriv ner en sak du har tänkt på länge men aldrig gjort. Den kan bli ditt första projekt i nästa kapitel.

Kör du fast?

Skanna och skicka en fråga till mig. Jag läser allt och svarar i mån av tid.

vågafråga.se/kapitel/0#fraga

KAPITEL 1

Ditt första projekt på 48 timmar

En helg. En liten sak. Klar på söndag. Det är hela poängen.

Lyssna och gör uppdraget

Skanna för att lyssna på hela kapitlet, se klippet och bocka av uppdraget på sajten.

vågafråga.se/kapitel/1

KLIPPET

> Fyrtioåtta timmar är en helg. Det räcker för att se första säsongen av Stranger Things ungefär sju gånger.
>
> Eller för att bygga något.
>
> Inte något stort. Inte något perfekt. Bara något som är ditt.
>
> En logga åt en kompis band. En guide till de bästa fiskeställena där du bor. En enkel sida där grannar kan boka dig för att gå ut med hunden.
>
> Vad det blir spelar mindre roll. Det som spelar roll är att det blir klart. Att du på söndag kväll kan säga: det här har jag gjort.
>
> Du gör det inte ensam. AI:n kan hjälpa dig skriva, designa och bygga. Du står för idén. Och för att inte ge upp när det strular.

> Tre steg. Välj. Bygg. Visa.

FÖRDJUPNINGEN

Varför just 48 timmar?

För att det är för kort för att hinna tveka.

De flesta som aldrig kommer igång har inte för lite talang. De har för mycket tid att tänka. De väntar på rätt idé, rätt tillfälle, på att kunna mer först. Och så går ett år.

En helg tvingar dig att välja något litet och göra klart det. Den första saken du bygger är inte viktig för att den blir bra. Den är viktig för att den blir klar. Efter det vet du att du kan.

Steg 1: Välj (fredag kväll, max en timme)

Du behöver ingen affärsidé. Du behöver en grej. Leta på tre ställen:

- **Det du kan.** Vad brukar folk fråga dig om? Du kanske är den som fixar mobilen åt mormor eller kan alla regler i ett spel.
- **Det du gillar.** Vad håller du på med när ingen säger åt dig? Fotboll, smink, mopeder, matlagning.
- **Det som stör dig.** Vad är krångligt eller saknas där du bor? Irritation är ofta en bra startpunkt.

Skriv ner tre idéer. Fråga sedan din AI:

```
”Jag är 15 och har en helg på mig. Här är tre idéer: [...].
Vilken går att göra klart på 48 timmar, och hur ser en första
version ut? Vad tycker du?”
```

Välj en. Inte nödvändigtvis den bästa. Den du helst vill börja på.

Steg 2: Bygg (lördag)

Regeln som gör allt lättare: **gör den minsta versionen som går att visa för någon.**

En guide? Börja med fem tips, inte femtio. En tjänst? En sida som säger vad du gör, vad det kostar och hur man når dig.

Använd AI:n som en kollega. Be om förslag, säg vad du inte gillar, be om en ny version. Ju mer du säger emot, desto bättre blir det, och desto mer blir det ditt.

Du kommer att fastna. Det betyder inte att du är fel person för det här. Det betyder att du gör något på riktigt. Skriv exakt vad problemet är och fråga. Får du ett svar du inte förstår, säg det: *”Jag är ingen utvecklare. Förklara enklare, och berätta exakt vad jag ska göra.”* Och fråga gärna: *”Kan inte du göra det här åt mig?”* Ofta kan den det.

Steg 3: Visa (söndag)

Det här är steget de flesta vill hoppa över. Det är också det viktigaste.

Visa det du har gjort för minst tre personer: en kompis, en vuxen och någon du inte känner så väl. Fråga en sak: ”Vad skulle göra det här bättre?”

Det kommer att kännas obekvämt. Det är normalt.

Ibland säger någon: ”Kan du göra en sån åt mig också?” Då har du din första kund.

Vad du har på söndag kväll

Förmodligen inga pengar. Men tre saker som är värda mer:

1. Något du kan visa upp.
2. Beviset för att du kan gå från idé till färdigt.
3. Svar från riktiga människor om vad de vill ha.

I nästa kapitel pratar vi om vad som händer när ingen reagerar, och varför det är helt normalt.

UPPDRAGET

48-timmarsutmaningen

☐ **Fredag:** skriv ner tre idéer, en du kan, en du gillar och en som stör dig. Låt AI:n hjälpa dig välja.

☐ **Lördag:** bygg den minsta versionen som går att visa för någon.

☐ **Söndag:** visa den för tre personer och fråga vad som skulle göra den bättre.

☐ **Bonus:** spara en bild från fredag och en från söndag. Före och efter blir bra material längre fram.

Startprompt att kopiera:

```
”Jag ska göra ett eget projekt på en helg. Jag är [ålder],
jag kan [...], jag gillar [...] och jag stör mig på [...]. Ge
mig fem idéer som går att göra klart på 48 timmar med bara en
dator eller mobil, och säg vad första versionen av varje
skulle vara. Jag är ingen utvecklare, så förklara enkelt.
Vilken skulle du välja?”
```

Kör du fast?

Skanna och skicka en fråga till mig. Jag läser allt och svarar i mån av tid.

vågafråga.se/kapitel/1#fraga

BYGG NU: DIN EGEN SIDA

Steg för steg på sajten

Hela byggguiden med bilder, länkar och hjälp när det strular.

vågafråga.se/bygg-nu/hemsida

Det enklaste första projektet är en egen sida som visar vem du är och vad du gör. Den följer med dig genom hela boken.

Följ hemsidesguiden, nivå 1. Den tar ungefär två timmar: du skaffar ett GitHub-konto, låter AI:n bygga sidan och publicerar den gratis.

GRUNDERNA

Så funkar det på riktigt

Grunderna. Vad som händer bakom appen eller sajten du använder varje dag, och vad AI:n gör när du bygger. Du behöver inte kunna bygga varje del. Men du behöver veta att de finns.

Lyssna och gör uppdraget

Skanna för att lyssna på hela kapitlet, se klippet och bocka av uppdraget på sajten.

vågafråga.se/grunder

KLIPPET

> Du öppnar en app och bokar en tid hos frisören. Tio sekunder. Klart.
>
> Men vad hände egentligen?
>
> Appen du ser är bara framsidan. Bakom den står en dator någonstans i världen och svarar, dygnet runt. Det kallas hosting. Datorn letar i en databas. Det är minnet. Vilka tider som är lediga, vem du är, vad du bokade förra gången. När du betalar pratar appen med en annan tjänst. Banken, Swish, en karta, ett SMS. Det sker via något som kallas API. Program som pratar med varandra. Och hela tiden kollar den: är det verkligen du? Det är inloggning och säkerhet.

> Framsida. Hosting. Databas. API. Säkerhet. Nästan allt digitalt är byggt av samma fem delar.
>
> Det nya är att du inte behöver kunna bygga varje del själv. AI:n kan skriva koden. Och AI:n kan till och med bli en av delarna i det du bygger.
>
> Men du behöver veta att delarna finns. För då vet du vad du ska be om.

FÖRDJUPNINGEN

Från knapptryck till bokning

Ta frisörappen igen. Det här händer på någon sekund när du trycker på ”Boka”:

1. Din mobil skickar en fråga över internet: ”Vilka tider är lediga på torsdag?”
2. Frågan hamnar hos en dator som står i en serverhall, kanske i Stockholm, kanske i Irland.
3. Den datorn frågar databasen och får tillbaka en lista med tider.
4. Du väljer en tid. Appen kollar att du är inloggad, sparar bokningen i databasen och ber en SMS-tjänst skicka en bekräftelse till dig.
5. Allt detta skickas krypterat, så att ingen på vägen kan läsa det.

Det är samma mönster i nästan allt: Spotify, Klarna, skolplattformen, spelet du spelar.

Fem delar som nästan allt består av

1. Framsidan. Det du ser och trycker på. På en hemsida är det skrivet i HTML (innehållet), CSS (utseendet) och JavaScript (det som händer när du klickar). Det är den här delen du byggde i kapitel 1.

2. Hosting. En dator som är på hela tiden och visar din sida för den som frågar. Du behöver inte äga den. Tjänster som Cloudflare och GitHub Pages gör det gratis för enkla sidor. Domänen, till exempel *dittnamn.se*, är bara adressen som pekar dit.

3. Databasen. Minnet. Utan databas glömmer sidan allt så fort du stänger den. Med en databas kan den komma ihåg användare, bokningar, kommentarer och beställningar. Supabase är ett vanligt val, och verktyg som Lovable kopplar in det åt dig.

4. API:er. Sättet program pratar med varandra. Tänk dig en servitör: du säger vad du vill ha, servitören går till köket och kommer tillbaka med maten. Du behöver aldrig gå in i köket. Ett API för betalning, kartor, väder eller SMS fungerar likadant. Din sida frågar, tjänsten svarar.

5. Inloggning och säkerhet. Vem är du, och vad får du göra? Några saker alla som bygger behöver veta: - Lösenord ska aldrig sparas så att någon kan läsa dem. Använd färdiga inloggningstjänster i stället för att bygga egna. - Hemliga nycklar, alltså lösenorden som din sida använder för att prata med API:er, får aldrig ligga öppet på GitHub. Fråga alltid din AI: *”Var ska jag spara den här nyckeln så att den är hemlig?”* - En sida ska ha https, det lilla hänglåset. Det får du gratis hos Cloudflare. - Samla bara in den information du verkligen behöver om andra människor.

GitHub: där koden bor

GitHub är ett ställe där koden till ditt projekt sparas, med hela historiken. Varje ändring sparas som en version. Gör du fel kan du alltid gå tillbaka. Och när du kopplar GitHub till Cloudflare uppdateras din sida av sig själv varje gång koden ändras. Det är därför boken vill att du skaffar GitHub tidigt.

Vad gör AI:n när du bygger?

Tänk dig att du är arkitekten och AI:n är byggfirman. Du bestämmer vad som ska byggas och hur det ska kännas. AI:n:

- skriver koden till framsidan,
- föreslår hur databasen ska se ut,
- kopplar ihop API:er,
- hittar fel och förklarar dem,
- och med connectors kan den själv lägga upp koden på GitHub och publicera den.

Det du behöver är att kunna beskriva vad du vill, och veta vad delarna heter. Det är därför det här kapitlet finns.

AI som en del av det du bygger

AI kan också vara en av delarna i det du bygger, inte bara verktyget du bygger med. Din sida kan prata med en AI via ett API, precis som den pratar med en betaltjänst. Några exempel:

- Frisörens sida har en chatt som svarar på frågor om priser och lediga tider.
- En fiskeguide där man laddar upp en bild och får veta vilken fisk det är.
- En läxhjälp som förklarar på tre olika sätt tills man förstår.

Två saker att tänka på: AI via API kostar oftast lite pengar per fråga, och nyckeln till AI-tjänsten är en hemlighet precis som alla andra nycklar.

Ord du kommer att höra

- **Frontend:** framsidan, det man ser.
- **Backend:** allt bakom, servern och databasen.
- **Server:** en dator som svarar på frågor från andra datorer.
- **Deploy:** att publicera en ny version.
- **Repo:** ett projekt på GitHub.
- **API-nyckel:** lösenordet ett program använder för att prata med en tjänst.

Glömmer du något: fråga. *”Jag är ingen utvecklare. Förklara vad en backend är, med ett exempel från vardagen.”*

UPPDRAGET

Plocka isär en app

☐ Välj en app eller sajt du använder ofta.

☐ Fråga din AI: *”Förklara för en nybörjare hur [appen] fungerar bakom kulisserna. Vilken är framsidan, var hostas den troligen, vad finns i databasen, vilka API:er använder den och hur funkar inloggningen?”*

☐ Rita det på ett papper: fem lådor och pilar mellan dem.

☐ Fråga sedan: *”Om jag skulle bygga en enkel version av det här, vilka delar skulle jag behöva och vilka verktyg skulle du välja? Vad tycker du?”*

Kör du fast?

Skanna och skicka en fråga till mig. Jag läser allt och svarar i mån av tid.

vågafråga.se/grunder#fraga

BYGG NU: GE DIN SIDA ETT MINNE

Steg för steg på sajten

Hela byggguiden med bilder, länkar och hjälp när det strular.

vågafråga.se/bygg-nu/hemsida

Din sida från kapitel 1 är bara en framsida. Nu får den sin första backend.

1. Be din AI: *”Jag vill lägga till en enkel gästbok på min sida, där besökare kan lämna ett meddelande som sparas. Jag är ingen utvecklare. Vilket är det enklaste gratis sättet, och kan du göra det åt mig?”*
2. Följ stegen. Troligen blir det en databas hos till exempel Supabase, kopplad till din sida.
3. **Säkerhetskoll:** fråga *”Finns det några hemliga nycklar i min kod som inte borde ligga öppet? Kan någon skriva elaka saker eller fylla gästboken med skräp?”*
4. **Nivå upp:** lägg till en liten AI-funktion. Till exempel en knapp som sammanfattar alla gästboksinlägg i en mening. Be din AI förklara vad det kostar innan du kör igång.

KAPITEL 2

Tystnaden

Du har byggt något. Du har visat det. Och … ingenting händer. Det här kapitlet handlar om att det är helt normalt, och om hur du tar dig igenom det.

Lyssna och gör uppdraget

Skanna för att lyssna på hela kapitlet, se klippet och bocka av uppdraget på sajten.

vågafråga.se/kapitel/2

KLIPPET

Du lade upp det. Du väntade. Tre likes. En var din mamma.

Och då kommer rösten: ”Vad var det jag sa? Det här är inget för mig.”

Lyssna inte på den.

Här är sanningen som ingen berättar: nästan allt som någonsin blivit stort började med att ingen brydde sig. Den första videon. Den första låten. Den första kunden som aldrig kom.

Tystnad betyder inte att du är dålig. Tystnad betyder att ingen har hittat dig än.

> Och det går att ändra på. Inte genom att vänta. Genom att fortsätta.
>
> Det är inte de bästa som lyckas. Det är de som slutar sist.
>
> Så nej, du har inte misslyckats. Du har precis börjat.

FÖRDJUPNINGEN

Tystnaden är en del av vägen, inte slutet på den

Alla som har byggt något har varit här. Den som startade din favoritkanal hade en gång noll följare. Kaféet du gillar hade en första dag då ingen kom in. Det är inte en olycka. Det är hur det fungerar.

Det finns miljontals saker som tävlar om folks uppmärksamhet varje sekund. Att just din sak inte syns direkt säger ingenting om hur bra den är. Den säger bara att den är ny.

Tre saker tystnaden inte betyder

1. **Den betyder inte att idén är dålig.** Den kanske bara inte har nått rätt människor än.
2. **Den betyder inte att du är fel person.** Ingen föds med publik. Den byggs.
3. **Den betyder inte att du ska sluta.** Den betyder att du ska justera.

Vad du gör i stället för att ge upp

Fråga i stället för att gissa. Gå tillbaka till de tre personerna du visade projektet för. Fråga: ”Om du skulle betala för något liknande, vad skulle det vara?” Svaren är guld.

Gör något litet varje dag. Inte stora lanseringar. Ett inlägg, en förbättring, ett meddelande till någon som kanske behöver det du gör. Små saker som läggs på varandra blir till slut synliga.

Räkna rätt saker. Räkna inte likes. Räkna hur många gånger du har visat upp något. Det är det enda du har full kontroll över. Tio försök är mer värt än ett perfekt.

Låt AI:n vara din sparringpartner. Fråga den: ”Jag har byggt det här och ingen reagerar. Ge mig fem anledningar till varför, och fem saker jag kan testa i veckan.” Den blir aldrig trött på dina frågor. Och avsluta med: *”Vad tycker du, ska jag ändra idén eller fortsätta?”*

Den viktigaste färdigheten som ingen lär ut

Att kunna fortsätta när ingen applåderar. Det är det som skiljer dem som bygger något från dem som bara pratar om det. Och det är en färdighet. Den går att träna, precis som en muskel.

Varje gång du gör något trots att det känns meningslöst blir du lite starkare. Och en dag, oftast när du minst väntar dig det, säger någon: ”Hur gjorde du det där?”

I nästa kapitel går vi igenom hur du syns utan att känna dig som en pinsam säljare.

UPPDRAGET

Tystnadsveckan

☐ Fråga tre personer: ”Vad skulle du betala för?” och skriv ner svaren.

☐ Gör en liten förbättring på ditt projekt varje dag i sju dagar.

☐ Visa projektet för en ny person eller på ett nytt ställe varje dag.

☐ Räkna försök, inte likes. Mål: sju försök på sju dagar.

Startprompt att kopiera:

```
”Jag har byggt [...] och visat det för [...], men nästan
ingen har reagerat. Ge mig fem möjliga anledningar och fem
konkreta saker jag kan testa den här veckan, utan att det
kostar pengar.”
```

Kör du fast?

Skanna och skicka en fråga till mig. Jag läser allt och svarar i mån av tid.

vågafråga.se/kapitel/2#fraga

Del 2 · Bli sedd

KAPITEL 3

Synas utan att skämmas

Du har byggt något och klarat tystnaden. Nu ska folk få se det, utan att du känner dig som en pinsam säljare.

Lyssna och gör uppdraget

Skanna för att lyssna på hela kapitlet, se klippet och bocka av uppdraget på sajten.

vågafråga.se/kapitel/3

KLIPPET

Du vill inte vara den där personen. Den som tjatar. Som säljer. Som skryter.

Bra. Du behöver inte vara det.

För här är hemligheten: folk vill inte se reklam. Men de älskar att följa någon som försöker.

Så visa inte bara resultatet. Visa resan. Dag ett: jag har ingen aning om vad jag gör. Dag tre: det här gick åt skogen. Dag sju: kolla, det funkar.

Det är inte skryt. Det är en berättelse. Och berättelser delar folk.

Du behöver inte vara bäst. Du behöver bara vara ärlig, och synas lite varje dag.

> Så, vad byggde du i dag?

FÖRDJUPNINGEN

Varför det känns pinsamt

Nästan alla tycker att det är jobbigt att visa upp sig. Du är rädd att folk ska tycka att du tror att du är något. Att kompisarna ska skratta. Att någon ska skriva något elakt.

Men tänk efter: vilka följer du själv? Ofta är det inte de som är perfekta. Det är de som är ärliga, som visar hur de håller på och som vågar misslyckas offentligt.

Visa processen, inte bara resultatet

Det finns ett enkelt knep som gör allt lättare: **dokumentera i stället för att marknadsföra.**

Du säger inte ”köp min grej”. Du säger ”kolla vad jag håller på med”. Det är en enorm skillnad, både för dig och för den som tittar.

Exempel på saker du kan visa: - **Före och efter.** Hur såg det ut i fredags, hur ser det ut nu? - **Misstaget.** ”Jag trodde att det här skulle ta en timme. Det tog sju.” - **Det du lärde dig.** ”Tre saker jag inte visste för en vecka sedan.” - **Frågan.** ”Vilken av de här två loggorna är bäst?” Folk älskar att tycka till.

Välj en kanal och en rytm

Du behöver inte finnas överallt. Välj **en** kanal där din målgrupp redan finns. TikTok, Instagram, YouTube, LinkedIn, en Discord eller en lokal Facebookgrupp. Välj sedan en rytm du klarar av,

till exempel tre små inlägg i veckan.

Det är bättre att vara liten och regelbunden än stor och sällan.

Din sida är navet

Allt du lägger upp ska kunna leda tillbaka till **din egen sida**, den du byggde i kapitel 1. Kanalerna är där folk upptäcker dig. Sidan är där de förstår vem du är och kan höra av sig. Plattformar kommer och går. Din sida är din.

Låt AI:n vara din redaktör

Be din AI om hjälp att hitta vinklar: ”Jag har byggt en fiskeguide. Ge mig tio idéer på korta inlägg som visar processen, inte bara resultatet.” Be den skriva om dina texter så att de låter mer som du, inte mindre.

Tips: skriv inte alls. Tryck på mikrofonen och prata. Berätta för din AI vad du gjorde i dag, som om den vore en kompis, och be den göra ett inlägg av det. Det går fortare, och det låter mer som du.

När någon är elak

Det kommer att hända. Någon skriver något dumt. Kom ihåg: den som kritiserar från soffan har inte byggt någonting. Du har. Svara inte i affekt. Radera eller blockera om det behövs. Och fortsätt.

I nästa kapitel tittar vi på vem som faktiskt kan öppna dörren åt dig, och hur du når dem.

UPPDRAGET

Synlighetsveckan

☐ Välj en kanal där din målgrupp finns.

☐ Lägg upp tre inlägg på sju dagar som visar processen: ett före och efter, ett misstag och en fråga.

☐ Lägg länken till din egen sida i bion.

☐ Svara på varje kommentar du får.

Startprompt att kopiera:

```
”Jag har byggt [...] och vill visa det på [kanal] utan att
det känns som reklam. Ge mig tio idéer på korta inlägg som
visar hur jag har gjort, vad som gick fel och vad jag har
lärt mig. Skriv dem som en [ålder]-åring skulle skriva, inte
som ett företag.”
```

Kör du fast?

Skanna och skicka en fråga till mig. Jag läser allt och svarar i mån av tid.

vågafråga.se/kapitel/3#fraga

KAPITEL 4

Vem öppnar dörren?

Du bygger och du syns. Nu: vem kan faktiskt betala dig, ge dig uppdrag eller ta in dig? Svaret är oftast inte de stora företagen med HR-avdelningar.

Lyssna och gör uppdraget

Skanna för att lyssna på hela kapitlet, se klippet och bocka av uppdraget på sajten.

vågafråga.se/kapitel/4

KLIPPET

Alla söker samma sommarjobb. Hundra sökande. Ett system som sorterar bort dig innan någon ens har läst ditt namn.

Men titta runt dig. Där finns massor av småföretagare som inte hinner med. Elektrikern vars hemsida inte funkar i mobilen. Kaféet som inte har lagt upp något sedan i våras. Entreprenören med tio idéer och två händer.

De lägger aldrig ut någon annons. De har inte tid. Men de blir glada när någon säger: ”Jag såg att ni behöver hjälp med det här. Jag har gjort ett förslag.”

Det är sällan de stora som öppnar dörren. Det är de små. De som själva en gång stod där du står.

> Så ställ dig inte i kön där alla andra står. Gå till dörren som ingen annan ser.

FÖRDJUPNINGEN

Glöm annonserna en stund

De flesta jobb som ungdomar söker är synliga för alla. Därför köar alla där. Men det finns en annan marknad som nästan ingen pratar om: allt det som småföretagare och entreprenörer **skulle** behöva hjälp med, men aldrig hinner annonsera om.

Den marknaden är enorm. Och där är du inte nummer 100 i en kö. Där är du den enda som frågade.

Vilka är det?

- **Småföretagare i din närhet.** Frisören, rörmokaren, gårdsbutiken, gymmet, restaurangen. De är experter på sitt, inte på hemsidor, sociala medier eller AI.
- **Entreprenörer som bygger något nytt.** De har mer idéer än tid. De behöver någon som kan ta en bit och leverera, utan att de behöver lära upp en anställd.
- **Föreningar och evenemang.** Idrottsklubben, festivalen, julmarknaden. Ofta drivna av ideella som behöver hjälp med det digitala.
- **Folk du redan känner.** Föräldrars jobb, grannar, kompisars familjer. Ditt nätverk är större än du tror.

Leta efter det som saknas

Du behöver ingen färdig tjänst. Du behöver ögon. Gå runt, på riktigt eller på nätet, och leta efter det som är lite trasigt:

- En hemsida som inte fungerar på mobilen.
- Ett Instagramkonto där senaste inlägget är från förra året.
- En meny som bara finns som suddig bild.
- Inga recensioner som någon har svarat på.

Varje sådan sak är en dörr som står på glänt.

Hur du tar kontakt utan att det blir konstigt

Det viktigaste: **visa att du har tittat.** Ett meddelande som funkar ser ut ungefär så här:

```
”Hej! Jag heter Alex och bor här i stan. Jag såg att er meny
inte går att läsa på mobilen. Jag har gjort en enkel mobil-
version åt er, helt gratis, så ni kan se hur den skulle kunna
se ut. Vill ni ha den? Här är min sida om ni vill se vad jag
gjort förut: [länk].”
```

Se vad som händer där: du ger något innan du ber om något. Du visar att du kan. Och du länkar till din egen sida, din dörr.

Första gången kanske du gör det gratis. Det är okej. Det är ditt sätt att få ett case. Andra gången tar du betalt.

Var beredd på nej

De flesta kommer inte att svara. Några säger nej. Det är inte personligt. Det är matematik. Skicka tio, få ett svar. Skicka trettio, få ett uppdrag. Och kom ihåg kapitel 2: det är försöken du räknar.

AI:n är din researcher

Be din AI hjälpa dig hitta och förbereda:

```
”Jag bor i [ort]. Ge mig tjugo typer av småföretag här som
ofta behöver hjälp med hemsida, sociala medier eller bilder.
För var och en: vad brukar de sakna, och vad skulle jag kunna
erbjuda på en eftermiddag?”
```

Sedan: ”Skriv ett kort, personligt meddelande till [företag] om [det jag såg]. Det ska låta som en 16-åring, inte som en säljare.”

Är du under 18: berätta för en förälder eller annan vuxen vad du gör och vem du kontaktar. Det är både tryggare och ofta en fördel, för de kanske känner någon.

I nästa kapitel går vi igenom hur du blir någons adept: hur du tar små uppdrag, levererar och blir den de ringer nästa gång.

UPPDRAGET

Tio dörrar

☐ Gör en lista på tio småföretag, entreprenörer eller föreningar i din närhet.

☐ Skriv ner en sak som saknas eller är lite trasig hos var och en.

☐ Välj de tre där du kan hjälpa till snabbast. Gör ett litet smakprov åt minst ett av dem.

☐ Skicka tre personliga meddelanden med länk till din sida.

Startprompt att kopiera:

```
”Hjälp mig hitta tio småföretag i [ort] som skulle kunna behöva hjälp med [det jag kan]. För var och en: vad saknas troligen, vilket litet smakprov kan jag göra på en eftermiddag, och hur skulle ett kort, ärligt första meddelande låta?”
```

Kör du fast?

Skanna och skicka en fråga till mig. Jag läser allt och svarar i mån av tid.

vågafråga.se/kapitel/4#fraga

BYGG NU: LÄGG TILL ”ANLITA MIG” PÅ DIN SIDA

Steg för steg på sajten

Hela byggguiden med bilder, länkar och hjälp när det strular.

vågafråga.se/bygg-nu/hemsida

Din sida ska kunna svara på frågan ”Vad kan du göra för mig?” innan någon hinner ställa den.

1. Be din AI: *”Lägg till en sektion 'Anlita mig' på min sida. Den ska säga vad jag kan hjälpa till med (tre punkter), ungefär vad det kostar, och en tydlig knapp för att kontakta mig.”*
2. Lägg in ändringen på GitHub (eller låt AI:n göra det åt dig om du har GitHub-connectorn). Sidan uppdateras av sig själv.
3. **Nivå upp:** lägg till ett riktigt kontaktformulär, så att folk inte måste öppna sin mejl. Be AI:n föreslå ett gratis sätt.
4. **Nivå upp igen:** gör ett ”case” av varje uppdrag. Före, efter och en mening från kunden. Det är det som får nästa kund

att säga ja.

KAPITEL 5

Bli någons adept

Någon har sagt ja. Nu gäller det att leverera så bra att de ringer igen, och berättar om dig för andra.

Lyssna och gör uppdraget

Skanna för att lyssna på hela kapitlet, se klippet och bocka av uppdraget på sajten.

vågafråga.se/kapitel/5

KLIPPET

Någon svarade. ”Okej, kör.” Nu börjar det på riktigt.

Det är sällan talang som gör att folk hör av sig igen. Det är att du gör det du sa. När du sa.

Du svarar snabbt. Du frågar när du är osäker. Du levererar lite mer än de väntade sig.

Gör det några gånger, och du är inte längre ”någon som frågade”. Du är den de ringer.

Och den som ringer dig har ofta något som är värt mer än pengar. Erfarenhet. Kontakter. En dörr in till nästa grej.

När allt färre anställer juniorer, är det så här man lär sig ändå. Var inte bara någons hjälp. Bli någons adept.

FÖRDJUPNINGEN

Vad är en adept?

Allt färre företag anställer nybörjare för att lära upp dem. Det betyder inte att det är omöjligt att lära sig. Det betyder att du får hitta vägen in själv.

En adept är någon som lär sig av en mer erfaren person genom att göra riktiga saker. Förr kallades det lärling. Skillnaden i dag är att du inte behöver en formell plats. Du kan bli adept åt en elektriker, en kaféägare eller en entreprenör genom att ta små uppdrag och göra dem riktigt bra.

Det du får tillbaka är ofta värt mer än lönen: du ser hur ett företag fungerar på riktigt, du får en referens, och du träffar deras kontakter.

De fem reglerna för att bli den de ringer igen

1. **Svara snabbt.** Inom några timmar, även om svaret bara är ”Tack, jag återkommer i morgon.”
2. **Bekräfta vad du ska göra.** Skriv tillbaka med egna ord: ”Så du vill ha X, klart till fredag. Stämmer det?” Det sparar dig från missförstånd.
3. **Fråga hellre en gång för mycket.** Ingen blir irriterad på en fråga. Alla blir irriterade på ett resultat som blev fel.
4. **Leverera i tid, eller säg till innan.** Blir du sen, säg det i förväg, aldrig efteråt.
5. **Ge lite extra.** En bild till, en idé till, ett tips du kom på. Inte mycket. Bara så att de märker att du bryr dig.

Små uppdrag är inte små

Det första uppdraget kanske är att lägga upp tre inlägg på Instagram. Det låter litet. Men det är ett test: kan den här personen lita på dig? Klarar du det, kommer nästa uppdrag. Och nästa.

De flesta som får stora uppdrag fick dem för att de skötte de små.

Be om tre saker när du är klar

När ett uppdrag är klart och kunden är nöjd, be om:

1. **En mening du får citera.** ”Alex fixade vår meny på en dag. Superbra!” Den sätter du på din sida.
2. **Lov att visa före och efter.** Det blir ett case på din sida.
3. **Ett namn.** ”Känner du någon annan som skulle behöva något liknande?” Det är så du går från en dörr till många.

Lär av den du hjälper

Fråga om saker som inte har med uppdraget att göra. Hur hittar de kunder? Vad var svårast första året? Vad skulle de ha gjort annorlunda? De flesta älskar att berätta. Och du får en gratis utbildning som ingen skola ger.

AI:n som din kvalitetskontroll

Innan du levererar: be AI:n granska. ”Här är det jag har gjort åt [kund]. De bad om […]. Har jag missat något? Vad skulle göra det ännu bättre?” Det tar fem minuter och kan rädda dig från pinsamma missar. Och om något känns för svårt: *”Jag är ingen utvecklare. Kan inte du göra det här åt mig, och förklara vad du gjorde?”*

I nästa kapitel går vi igenom hur du går från ett ben till flera, och varför det är det tryggaste du kan göra.

UPPDRAGET

Ditt första riktiga uppdrag

☐ Ta ett litet uppdrag, betalt eller gratis, från någon av dina ”tio dörrar”.

☐ Bekräfta skriftligt vad du ska leverera och när.

☐ Leverera i tid, med något litet extra.

☐ Be om en mening att citera, lov att visa före och efter, och ett namn på någon annan.

Startprompt att kopiera:

```
”Jag har fått ett uppdrag: [beskrivning]. Hjälp mig skriva
ett kort bekräftelsemeddelande till kunden, gör en checklista
för vad jag ska leverera, och föreslå en liten extra grej jag
kan ge utan att det tar mer än en halvtimme.”
```

Kör du fast?

Skanna och skicka en fråga till mig. Jag läser allt och svarar i mån av tid.

vågafråga.se/kapitel/5#fraga

BYGG NU: GÖR ETT CASE PÅ DIN SIDA

Steg för steg på sajten

Hela byggguiden med bilder, länkar och hjälp när det strular.

vågafråga.se/bygg-nu/hemsida

1. Be din AI: *”Lägg till en sektion 'Case' på min sida. Varje case ska ha en rubrik, en bild före och efter, vad jag gjorde i två meningar och ett citat från kunden.”*
2. Lägg in ditt första case. Har du inget betalt uppdrag än? Gör ett case av ditt eget 48-timmarsprojekt.
3. **Nivå upp:** be AI:n göra varje case till en egen sida med egen länk, så att du kan skicka just det caset till en ny kund som behöver något liknande.

Del 3 · Väx

KAPITEL 6

Från ett ben till flera

Du har ett ben som står. Nu bygger du fler, så att det aldrig hänger på en enda kund, ett enda jobb eller en enda plattform.

Lyssna och gör uppdraget

Skanna för att lyssna på hela kapitlet, se klippet och bocka av uppdraget på sajten.

vågafråga.se/kapitel/6

KLIPPET

Dina föräldrar fick lära sig att tryggheten var ett fast jobb. En arbetsgivare. En lön. Men vad händer när det enda jobbet förändras, eller försvinner? Då står du på ett ben. Det räcker med en knuff.

Tänk dig i stället en pall med tre ben. Ett: du hjälper småföretag med sociala medier. Två: ett extrajobb på helgerna. Tre: något litet du har byggt, som säljer av sig självt.

Ett ben kan vingla. Pallen står ändå.

Det är inte att sprida ut sig. Det är ett nytt sätt att vara trygg. Och det du lär dig i ett ben använder du i nästa.

> Så fråga dig inte vad du ska bli. Fråga vad ditt nästa ben är.

FÖRDJUPNINGEN

Varför flera ben?

Dina föräldrar och mor- och farföräldrar kunde ofta ha samma jobb i tjugo år. Så kommer det sannolikt inte att se ut för dig. Arbetsmarknaden förändras snabbare än någonsin. Yrken förändras, företag kommer och går, och AI tar över delar av många jobb. Den som har en enda inkomstkälla är sårbar. Den som har flera har ett skyddsnät.

Det kallas ibland portföljkarriär eller multientreprenörskap. Det betyder helt enkelt att du har flera saker som ger dig pengar, erfarenhet eller båda.

Tre sorters ben

Det hjälper att tänka i tre typer:

1. **Tid mot pengar.** Ett deltidsjobb, uppdrag per timme, att hjälpa en företagare. Tryggt och direkt, men tar slut när du slutar jobba.
2. **Tjänster du paketerar.** ”Mobilvänlig meny för 1 500 kr.” Du säljer ett resultat, inte timmar. Ju snabbare du blir, desto mer tjänar du.
3. **Saker som säljer utan dig.** En mall, en guide, en kurs, en app, en butik. Tar tid att bygga, men kan ge pengar medan du gör annat.

Ett bra mål: minst ett ben av typ 1 eller 2 som ger pengar nu, och ett av typ 3 som du bygger långsamt.

Hur du hittar nästa ben

Titta på det du redan gör. Nästa ben växer nästan alltid ur det förra:

- Gjorde du en meny åt ett kafé? Kan du göra samma sak åt tio till?
- Lärde du dig göra hemsidor? Kan du göra en mall och sälja den?
- Svarar du på samma frågor om och om igen? Gör en guide av svaren.

Fråga din AI: *”Här är vad jag har gjort hittills: […]. Vilka tre nästa steg skulle bygga vidare på det jag redan kan?”*

Fällan: för många ben på en gång

Flera ben betyder inte att starta fem saker samma vecka. Ett ben i taget. Få det att stå innan du bygger nästa. Ett ben som står är ett där du vet hur du får kunder och hur du levererar.

Mer om att hålla fokus när du gör många saker kommer i kapitel 8.

Ett deltidsjobb är också ett ben

Det här handlar inte om att aldrig ha en anställning. Ett deltidsjobb i en butik, på ett lager eller i en restaurang är ett utmärkt ben. Det ger trygg inkomst, rutiner och människor att lära av. Skillnaden är att det inte längre är ditt enda.

I nästa kapitel pratar vi om pengar på riktigt: hur du sätter pris, fakturerar och sköter det formella.

UPPDRAGET

Rita din pall

☐ Skriv ner alla ben du har i dag, även små (deltidsjobb, uppdrag, projekt).

☐ Märk varje ben: tid mot pengar, paketerad tjänst eller säljer utan dig.

☐ Välj ett nästa ben som växer ur något du redan gjort.

☐ Ta ett första litet steg på det nya benet den här veckan.

Startprompt att kopiera:

```
”Här är vad jag gör och har gjort: [...]. Hjälp mig rita min
'pall': vilka ben har jag, vilken typ är de, och vilka tre
möjliga nästa ben växer naturligt ur det jag redan kan? För
varje: vad är första steget jag kan ta på en kväll?”
```

Kör du fast?

Skanna och skicka en fråga till mig. Jag läser allt och svarar i mån av tid.

vågafråga.se/kapitel/6#fraga

BYGG NU: ETT KORT PER BEN PÅ DIN SIDA

Steg för steg på sajten

Hela byggguiden med bilder, länkar och hjälp när det strular.

vågafråga.se/bygg-nu/hemsida

1. Be din AI: *”Gör om sektionen 'Det här har jag byggt' så att varje inkomstben får ett eget kort med rubrik, en mening om vad det är och en länk.”*
2. **Nivå upp:** bygg ditt första ben av typ 3. Till exempel en enkel mall eller guide som folk kan ladda ner. Be AI:n föreslå en gratis plattform för att sälja digitala produkter, eller testa att bygga en enkel app med Lovable som connector.

HELHETEN

Hela bolaget i ett verktyg

Att bygga en sida är bara början. Med AI kan en person i dag göra jobb som förut krävde ett helt företag: kod, texter, presentationer, video, inlägg och kundmejl. Hemligheten är att samla allt på ett ställe.

Lyssna och gör uppdraget

Skanna för att lyssna på hela kapitlet, se klippet och bocka av uppdraget på sajten.

vågafråga.se/helheten

KLIPPET

Tänk dig ett företag med femton anställda. En som kodar. En som designar. En som skriver texter. En som gör videor. En som svarar på mejl. En som gör presentationer till kunderna.

I dag kan en person göra allt det. Inte för att den jobbar dygnet runt. För att den har samlat allt på ett ställe.

Hemligheten är inte att ha tio olika AI-appar. Det är att välja en, och låta den veta allt om det du håller på med. Varje idé får ett eget projekt. Där hamnar mejlen, anteckningarna från mötena, texterna och koden. Och varje uppgift får en egen tråd.

> Då behöver du aldrig börja om från början. AI:n vet redan vem kunden är, vad ni sa förra veckan och hur det ska låta.
>
> Att bygga en sida är bara början. Det här handlar om att kunna driva något. Hela vägen.

FÖRDJUPNINGEN

Det handlar inte bara om kod

Det är lätt att tro att AI mest är till för att bygga appar och hemsidor. Men i ett riktigt bolag är koden kanske en tiondel av jobbet. Resten är att förklara vad man gör, hitta kunder, svara på frågor, göra presentationer, skriva inlägg, planera och följa upp.

Allt det kan AI hjälpa till med. Och det är där den stora skillnaden finns.

Ett verktyg, inte tio

Det finns hundratals AI-appar. En för bilder, en för texter, en för video, en för mejl. Problemet är att ingen av dem vet vad de andra vet. Du får förklara allt från början, varje gång.

Välj i stället ett huvudverktyg och samla allt där. Författaren använder Claude, men det viktiga är principen: **ett ställe som vet allt om det du håller på med.** Andra verktyg kopplar du in som connectors, så att ditt huvudverktyg kan styra dem.

Projekt, trådar och kontext

Tre ord som är bra att kunna:

- **Projekt** är ett eget rum för varje idé, bolag eller kund. Där lägger du instruktioner (vem du är, hur det ska låta, vad målet är) och filer (prislistor, bilder, gamla texter).
- **Trådar** är olika samtal inne i projektet. En tråd för hemsidan, en för veckans inlägg, en för ett kundmejl. Då blandas inte saker ihop.
- **Kontext** är allt AI:n vet när den svarar. Ju bättre kontext, desto bättre svar. Det är därför det lönar sig att samla allt.

Få in allt på samma ställe

- **Mejl och kalender** kan kopplas in som connectors. Då kan AI:n läsa ett kundmejl och föreslå ett svar.
- **Möten och tankar** kan du prata in. Med en dikteringstjänst, till exempel Wispr Flow eller mobilens egen diktering, blir det du säger text som hamnar i projektet.
- **Dokument och bilder** laddar du upp eller kopplar in från din lagring.

Vad du kan göra från samma ställe

- Bygga och uppdatera hemsidan.
- Skriva texter till marknadsföringen.
- Göra en presentation till en kund.
- Skriva manus och idéer till reels och korta videor.
- Göra inlägg till Instagram, TikTok och LinkedIn som låter som du.
- Skriva utkast till svar på kundmejl. Du läser och skickar själv.

- Göra offerter, prislistor och fakturor.
- Planera veckan.

Agenter: när AI:n gör jobbet i flera steg

En agent är en AI som får ett uppdrag och gör det i flera steg, ofta på egen hand. Till exempel: *”Varje måndag morgon, gå igenom förra veckans mejl, lista vilka kunder jag inte har svarat och föreslå ett svar till var och en.”*

Börja smått. Låt agenten förbereda, och var den som bestämmer. Inget ska skickas i ditt namn utan att du har läst det.

Så gör författaren

Den som skriver boken driver i dag fem bolag, alla möjliga tack vare AI. En e-handel med 600 000 artiklar. En ny eldstad, med webb och marknadsmaterial. Sajten atletpoolen.se, med kod, design och kommunikation. Varje bolag är ett projekt. Mejl och mötesanteckningar hamnar i rätt projekt. Och samma verktyg skriver koden, inläggen, presentationerna och svaren till kunderna.

Det är jobb som förut hade krävt tio, femton personer.

Var försiktig med

- **Andra människors information.** Lägg inte in mer om kunder och kompisar än du behöver.
- **Att skicka saker automatiskt.** Läs alltid igenom innan något går ut i ditt namn.
- **Att tro på allt.** AI:n kan ha fel. Fråga: *”Hur säker är du? Var kommer det här ifrån?”*

UPPDRAGET

Ditt första projekt

☐ Välj ett av dina ben, eller din 48-timmarsidé.

☐ Skapa ett projekt för det i din AI. Skriv en kort instruktion: vem du är, vad projektet är och hur texterna ska låta.

☐ Lägg in det du har: texter, bilder, prislistan, länken till din sida.

☐ Gör tre saker från samma projekt, i tre olika trådar: ett inlägg, en enkel presentation och ett mejl till en tänkt kund.

☐ Fråga till sist: *”Vad mer skulle jag kunna låta dig göra i det här projektet? Vad tycker du?”*

Kör du fast?

Skanna och skicka en fråga till mig. Jag läser allt och svarar i mån av tid.

vågafråga.se/helheten#fraga

BYGG NU: DITT EGET KONTOR

Steg för steg på sajten

Hela byggguiden med bilder, länkar och hjälp när det strular.

vågafråga.se/bygg-nu/hemsida

Det här är ett nytt spår, bredvid hemsidan. Målet är att ha ett eget litet kontor där AI:n hjälper dig med allt.

1. **Nivå 1:** ett projekt med instruktioner och filer, som i uppdraget ovan.
2. **Nivå 2:** koppla in mejl och kalender som connectors. Be: *”Sammanfatta veckans mejl i det här projektet och föreslå vad jag ska svara.”*
3. **Nivå 3:** gör en egen skill för din ton och en för din design, så att allt du gör låter och ser ut som du. Fråga: *”Jag är ingen utvecklare. Kan du hjälpa mig göra en skill för hur mina texter ska låta?”*
4. **Nivå 4:** din första agent. Till exempel en veckorapport varje måndag: vad som hände, vad som väntar och vad du borde göra först.

KAPITEL 7

Pengar på riktigt

Någon vill betala dig. Hur mycket ska du ta? Hur får du pengarna? Och vad säger Skatteverket? Det låter tråkigt, men det är det här som gör en hobby till ett riktigt ben.

Lyssna och gör uppdraget

Skanna för att lyssna på hela kapitlet, se klippet och bocka av uppdraget på sajten.

vågafråga.se/kapitel/7

Obs: regler om skatt och företag ändras. Kolla alltid aktuella regler på skatteverket.se och verksamt.se, och fråga en vuxen du litar på. Är du under 18 behöver du ofta en förälders medgivande för att starta eget.

KLIPPET

”Vad tar du för det?” Första gången någon frågar fryser de flesta. De säger ett för lågt pris. Eller ”äh, det är lugnt”.

Det du gör har ett värde. Om en sida ger ett kafé fler kunder, är den värd mer än två timmar av din tid.

Tre saker att lära sig tidigt. Bestäm ett pris innan någon frågar. Skriv ner vad som ingår. Och ta betalt på rätt sätt, så att det blir rätt med skatten.

> Det är inte girigt. Det är att ta sig själv på allvar.
>
> Är du ung finns det enkla sätt att börja, och vuxna som kan hjälpa dig. Och den dagen du gör det på riktigt är det inte längre en sidogrej. Då är det ditt.

FÖRDJUPNINGEN

Sätt pris på resultatet, inte på timmen

Om du tar betalt per timme straffas du för att bli snabbare. Ta i stället betalt för ett resultat:

- ”Mobilvänlig meny: 1 500 kr.”
- ”Tre inlägg i veckan i en månad: 2 000 kr.”
- ”Enkel hemsida med en sida: 3 000 kr.”

Siffrorna är exempel. Ta reda på vad andra tar, och börja hellre lite för högt än för lågt. Det är lättare att ge rabatt än att höja.

Skriv ner vad som ingår

Innan du börjar: skicka ett kort meddelande om vad du gör, vad det kostar, när det är klart och hur många ändringar som ingår. Det är din enkla offert. Den skyddar både dig och kunden.

Går du fortfarande på högstadiet?

Då är det bästa ofta att börja med gratis case och små tjänster till folk du känner, och låta en förälder hjälpa dig med hur pengarna tas emot. Det viktiga nu är inte pengarna utan att lära sig sätta pris och leverera. Resten kommer.

Tre sätt att ta betalt på riktigt

Du kan inte bara ta emot pengar på Swish hur som helst om det är regelbundet. Här är de vanligaste vägarna för unga:

1. **UF-företag.** Går du på gymnasiet kan du starta ett UF-företag genom Ung Företagsamhet. Du driver ett riktigt företag under ett läsår, med stöd och tydliga regler. Ett perfekt första steg.
2. **Egenanställning.** Det finns företag som fakturerar kunden åt dig och betalar ut lön, mot en avgift. Du behöver inget eget företag. Bra när du testar.
3. **Enskild firma.** Ditt eget företag. Du registrerar dig hos Skatteverket via verksamt.se och ansöker om F-skatt. Du fakturerar själv och sköter din bokföring. Mer frihet, mer ansvar.

Det här måste du veta om skatt

- Pengar du tjänar ska deklareras. Alltid.
- Har du enskild firma betalar du själv in skatt under året, så kallad preliminärskatt. Lägg undan ungefär en tredjedel av varje betalning på ett eget konto, så blir det ingen chock.
- Det finns en gräns för när du behöver ta ut moms. Den är just nu 120 000 kr i omsättning per år. Kolla aktuell gräns hos Skatteverket.
- Spara alla kvitton och fakturor. Det finns gratis och billiga appar för bokföring, och din AI kan förklara allt du inte fattar.

Fakturan

En faktura behöver bland annat: ditt namn och organisationsnummer, kundens namn, datum, ett unikt fakturanummer, vad du har gjort, pris och betalningsvillkor. Be AI:n göra en mall åt dig.

Pengar är inte det enda målet

I början kan ett case, en referens eller en ny kontakt vara värt mer än betalningen. Det är okej att göra något gratis eller billigt ibland. Men gör det med flit, inte för att du inte vågade sätta ett pris.

I nästa kapitel tittar vi på hur du håller fokus när du har flera ben, uppdrag och idéer samtidigt.

UPPDRAGET

Din första prislista

☐ Välj tre saker du kan leverera och ge varje ett pris för resultatet.

☐ Skriv ner vad som ingår i varje, och vad som inte ingår.

☐ Bestäm hur du ska ta betalt: UF-företag, egenanställning eller enskild firma.

☐ Skapa en mall för offert och en för faktura med hjälp av AI.

Startprompt att kopiera:

```
”Jag är [ålder] och bor i Sverige. Jag vill ta betalt för
[tjänst]. Hjälp mig: 1) föreslå ett rimligt pris och vad som
ska ingå, 2) förklara skillnaden mellan UF-företag, egenan-
ställning och enskild firma för någon i min situation, 3) gör
en enkel mall för offert och faktura. Påminn mig om vad jag
ska dubbelkolla hos Skatteverket.”
```


Kör du fast?

Skanna och skicka en fråga till mig. Jag läser allt och svarar i mån av tid.

vågafråga.se/kapitel/7#fraga

BYGG NU: PRISLISTA PÅ DIN SIDA

Steg för steg på sajten

Hela byggguiden med bilder, länkar och hjälp när det strular.

vågafråga.se/bygg-nu/hemsida

1. Be din AI: *”Lägg till en prislista under 'Anlita mig' med tre paket, pris och vad som ingår i varje.”*
2. **Nivå upp:** lägg till en knapp ”Begär offert” som öppnar ett formulär där kunden beskriver vad den behöver.
3. **Nivå upp igen:** låt AI:n hjälpa dig sätta upp ett enkelt bokföringsflöde, där varje faktura och kvitto hamnar på samma ställe.

KAPITEL 8

Fokus när du gör många saker

Flera ben, flera kunder, flera idéer. Det är frihet. Men det kan också bli kaos. Här är hur du håller ordning utan att tappa glädjen.

Lyssna och gör uppdraget

Skanna för att lyssna på hela kapitlet, se klippet och bocka av uppdraget på sajten.

vågafråga.se/kapitel/8

KLIPPET

Tre kunder som vill ha svar. Ett projekt som är halvklart. Fem nya idéer i huvudet. Och mobilen som plingar.

Låter det bekant?

Här är grejen: att göra många saker är inte problemet. Att göra allt samtidigt är problemet.

Så här gör de som klarar det: De väljer tre saker per dag. Inte tjugo. Tre. De gör en sak i taget, med mobilen i ett annat rum. Och de skriver ner varje ny idé, i stället för att börja på den direkt.

> Fokus är inte att säga ja till rätt saker. Det är att säga ”inte nu” till nästan allt annat.

FÖRDJUPNINGEN

Varför det blir kaos

När du har flera ben drar allt åt olika håll. Varje kund tycker att deras grej är viktigast. Varje ny idé känns som den bästa hittills. Och hjärnan älskar att hoppa mellan saker, eftersom det känns produktivt. Men det är det oftast inte.

Tre-sakers-regeln

Varje morgon, eller kvällen innan: skriv ner de **tre** viktigaste sakerna du ska göra. Bara tre. Gör dem först. Allt annat är bonus.

Om du bara hinner tre saker om dagen, fem dagar i veckan, är det 15 riktiga saker i veckan. Det är mycket.

En sak i taget

Byt inte mellan uppgifter hela tiden. Sätt en timer på 25 eller 45 minuter, lägg mobilen i ett annat rum och gör en sak. Ta en paus. Gör nästa. Det kallas ibland tidsblock, och det funkar bättre än nästan alla appar.

Idélistan

Nya idéer kommer hela tiden. De flesta är bra. Nästan ingen är bra just nu. Ha en lista, i mobilen eller i ett dokument, där varje idé hamnar. En gång i månaden går du igenom listan och väljer max en att testa.

Säg nej, eller ”inte nu”

Det svåraste för den som gillar att bygga. Ett vänligt nej låter så här: *”Låter kul! Jag har fullt just nu, men kan vi höras om en månad?”* Det är inte otrevligt. Det är professionellt.

Låt AI:n vara din planeringsassistent

- *”Här är allt jag har på gång: […]. Hjälp mig välja de tre viktigaste för i morgon.”*
- *”Jag har en ny idé: […]. Ska jag göra den nu, eller lägga den på listan? Ställ tre frågor som hjälper mig bestämma.”*
- *”Gör en enkel veckoplan där varje ben får sin tid.”*

Med connectors kan AI:n även läsa din kalender och dina uppgifter och hjälpa dig planera på riktigt.

Vila är också jobb

Du kommer inte att orka om du kör hela tiden. Sömn, träning, kompisar och tid utan skärm är inte slöseri. Det är det som gör att du orkar fortsätta i flera år, inte bara några veckor.

I nästa kapitel pratar vi om nyfikenhet: varför det är din viktigaste superkraft när världen förändras så snabbt.

UPPDRAGET

En fokuserad vecka

☐ Varje kväll: skriv ner tre saker för nästa dag.

☐ Gör minst ett 45-minutersblock om dagen med mobilen i ett annat rum.

☐ Starta en idélista och lägg allt nytt där i stället för att börja på det.

☐ Säg ”inte nu” till minst en sak under veckan.

Startprompt att kopiera:

```
”Här är allt jag håller på med: [ben, kunder, projekt,
idéer]. Hjälp mig: 1) välja tre fokusområden för den här
veckan, 2) göra en enkel plan dag för dag, 3) skriva ett vän-
ligt 'inte nu' till [person/uppdrag].”
```

Kör du fast?

Skanna och skicka en fråga till mig. Jag läser allt och svarar i mån av tid.

vågafråga.se/kapitel/8#fraga

BYGG NU: ETT EGET KONTROLLRUM

Steg för steg på sajten

Hela byggguiden med bilder, länkar och hjälp när det strular.

vågafråga.se/bygg-nu/hemsida

1. Be din AI hjälpa dig sätta upp en enkel tavla med tre kolumner: *Att göra*, *Pågår*, *Klart*. Det kan vara ett dokument, ett kalkylark eller en gratis app.
2. **Nivå upp:** koppla din AI till kalendern som connector, så kan du skriva *”Planera in mina tre viktigaste saker i morgon”*.
3. **Nivå upp igen:** bygg ditt eget kontrollrum som en liten webbapp, till exempel med Lovable, där du ser alla dina ben,

kunder och fakturor på ett ställe.

Del 4 · Fortsätt

KAPITEL 9

Nyfikenhet som superkraft

Verktygen du använder i dag är gamla om ett år. Det som inte blir gammalt är förmågan att lära dig nästa sak. Det är nyfikenhet, och den går att träna.

Lyssna och gör uppdraget

Skanna för att lyssna på hela kapitlet, se klippet och bocka av uppdraget på sajten.

vågafråga.se/kapitel/9

KLIPPET

Om fem år finns det jobb som inte har något namn i dag. Och verktyg som ingen har hört talas om.

Så hur förbereder man sig för något som inte finns än?

Man blir den som gillar att lära sig nya saker.

Inte den som kan allt. Den som frågar. ”Hur funkar det här?” ”Vad händer om jag testar så här?” ”Kan jag göra det själv?”

Nyfikenhet är inte en personlighetsgrej. Det är en vana. Och du har aldrig haft bättre förutsättningar. Du har en lärare i fickan som aldrig tröttnar på dina frågor.

> Så lär dig en ny sak varje månad. Bara en. Om ett år har du tolv saker som de flesta inte kan.

FÖRDJUPNINGEN

Varför nyfikenhet slår kunskap

Det du lär dig i skolan i dag är viktigt. Men mycket av det som gör dig värdefull på arbetsmarknaden om fem år har du inte lärt dig än. Ingen har det. Det som avgör är hur snabbt du kan lära dig nytt.

Arbetsgivare och kunder letar mer och mer efter människor som säger: ”Jag har inte gjort det förut, men jag kan lista ut det.”

En ny sak i månaden

Gör det till en rutin. Varje månad väljer du en sak att lära dig. Små saker räknas:

- Ett nytt verktyg (GitHub, ett bildprogram, ett bokföringsprogram).
- En ny färdighet (filma bra med mobilen, skriva säljande texter, enkel kod).
- Ett nytt område (hur fungerar moms, hur fungerar annonser på nätet).

Lägg en timme i veckan på det. I slutet av månaden gör du något litet med det du lärt dig, och lägger upp det på din sida.

Lär dig med AI, inte av AI

Det finns en fälla: att låta AI:n göra allt utan att förstå vad som händer. Då lär du dig ingenting, och du står hjälplös när något går fel.

Använd AI:n som lärare: - *”Förklara som om jag var 15.”* - *”Ge mig en övning, och rätta den sedan.”* - *”Vad är det vanligaste misstaget nybörjare gör med det här?”* - *”Ställ tre frågor till mig för att se om jag har förstått.”*

Följ dem som är ett steg före

Hitta tre personer som gör det du vill göra, bara lite längre fram. Följ dem. Se hur de tänker. Ställ en fråga ibland. De flesta svarar om frågan är konkret och kort.

Våga vara nybörjare

Det känns obekvämt att inte kunna. Det är bra. Det är precis den känslan du ska vänja dig vid, för du kommer att ha den hela livet om du fortsätter växa.

I nästa och sista kapitel knyter vi ihop allt: din dörr.

UPPDRAGET

Månadens grej

☐ Välj en sak att lära dig den här månaden.
☐ Be din AI göra en plan: fyra veckor, en timme i veckan.
☐ Gör en liten sak med det du lärt dig.
☐ Lägg upp det i loggen på din sida.

Startprompt att kopiera:

```
”Jag vill lära mig [ämne] på fyra veckor, en timme i veckan.
Jag kan redan [...]. Gör en plan med en övning per vecka, och
ett litet projekt i slutet som jag kan visa upp. Var min lä-
rare: förklara enkelt och ställ kontrollfrågor.”
```

Kör du fast?

Skanna och skicka en fråga till mig. Jag läser allt och svarar i mån av tid.

vågafråga.se/kapitel/9#fraga

BYGG NU: DIN LÄR-LOGG

Steg för steg på sajten

Hela byggguiden med bilder, länkar och hjälp när det strular.

vågafråga.se/bygg-nu/hemsida

1. Be din AI: *”Lägg till en sektion 'Det här lär jag mig just nu' på min sida, med månadens ämne och en kort rad om hur det går.”*
2. **Nivå upp:** prova ett helt nytt verktyg via connector, till exempel att bygga en liten app med Lovable eller låta Claude Code förbättra din sida i GitHub-repot.

KAPITEL 10

Din dörr

Du började vid en dörr som ingen öppnade. Nu har du byggt en egen. Det här kapitlet knyter ihop allt, och visar hur du använder det du har byggt när du söker något nytt.

Lyssna och gör uppdraget

Skanna för att lyssna på hela kapitlet, se klippet och bocka av uppdraget på sajten.

vågafråga.se/kapitel/10

KLIPPET

Kommer du ihåg början? Framtiden som ingen pratade om. Skärmtiden som alla tjatade om.

Titta nu på vad du har. En sida med ditt namn. Saker du har byggt. Någon som har sagt tack. Kanske någon som har betalat. Du har stått i tystnaden och fortsatt ändå. Du har vågat synas.

Det är inte ett CV. Det är bevis.

Nästa gång någon frågar vad du kan, behöver du inte förklara. Du skickar en länk.

Det här var aldrig en bok om AI. Det var en bok om att inte stå och vänta.

> Dörren är din. Den står öppen. Vem släpper du in?

FÖRDJUPNINGEN

Ditt CV är det du har byggt

Ett traditionellt CV säger vad du har *fått* göra: vilka jobb någon gav dig, vilka utbildningar du blev antagen till. Din sida visar vad du har *valt* att göra. Det säger mycket mer om vem du är.

När du söker ett jobb, en praktikplats eller en utbildning: skicka med länken. Skriv i ansökan: *”Här kan du se vad jag har byggt: [länk].”* Du sticker ut direkt.

Visa, berätta, föreslå

Oavsett om du träffar en arbetsgivare, en kund eller en investerare:

1. **Visa** något du har gjort. Ett case, ett projekt, en siffra.
2. **Berätta** vad du lärde dig. Även misslyckanden är bra här.
3. **Föreslå** vad du kan göra för dem. Konkret.

Anställning och eget går att kombinera

Det här är inte ”eget företag eller jobb”. Många av dem som byggt flera ben får till slut erbjudanden om jobb, just för att de har visat vad de kan. Och då kan du välja: tacka ja, tacka nej, eller ha det som ett ben bland flera.

Det är där friheten finns. Inte i att ha rätt svar, utan i att ha flera alternativ.

Fortsätt bygga

Din sida blir aldrig klar. Den växer med dig. Lägg till nya case, nya ben, nya saker du lärt dig. Om ett år kommer du att titta tillbaka på första versionen och le.

Du är inte för ung

Du kanske fortfarande går i skolan. Det spelar mindre roll än du tror. Den som har en sida med riktiga projekt vid 16 har ett försprång som de flesta 25-åringar saknar. Och du växer upp i ett land där det går att bygga saker som hela världen använder.

Ge tillbaka

När du har kommit en bit: hjälp någon som står där du stod. Visa en yngre kompis hur man bygger en sida. Svara på frågor. Ta in en egen adept. Det är så dörrar öppnas för fler.

Vad händer nu?

Gå tillbaka till kapitel 1 och gör ett nytt 48-timmarsprojekt. Den här gången kommer det att gå snabbare, och bli bättre. För nu vet du att du kan.

UPPDRAGET

Öppna dörren

☐ Gå igenom din sida och se till att den visar dina bästa case, din prislista och hur man når dig.

☐ Skicka länken i en riktig ansökan, till en ny kund eller till någon du vill lära känna.

☐ Skriv ner tre saker du kan i dag som du inte kunde när du började boken.

☐ Hjälp en annan person att ta sitt första steg.

Startprompt att kopiera:

```
”Här är länken till min sida: [länk]. Läs den som om du var [arbetsgivare/kund] inom [område]. Vad är starkast? Vad saknas? Hjälp mig skriva tre meningar till en ansökan där jag hänvisar till sidan.”
```

Kör du fast?

Skanna och skicka en fråga till mig. Jag läser allt och svarar i mån av tid.

vågafråga.se/kapitel/10#fraga

BYGG NU: SIDAN SOM CV

Steg för steg på sajten

Hela byggguiden med bilder, länkar och hjälp när det strular.

vågafråga.se/bygg-nu/hemsida

1. Be din AI: *”Lägg till en knapp 'Ladda ner som CV' som gör en snygg utskriftsvänlig version av min sida.”*
2. **Nivå upp:** skaffa en egen domän, till exempel `dittnamn.se`, och be AI:n koppla den via Cloudflare. Nu har du en adress du kan ha resten av livet.
3. **Nivå upp igen:** gör en version av sidan på engelska. Dörren är öppen mot hela världen.

Bygg nu · Steg för steg

BYGG NU

Din egen dörr på nätet

Bokens första byggspår är en trappa. Börja på nivå 1 och gå vidare när du vill. Den röda tråden: ***du bestämmer, AI:n sköter verktygen.***

Guiden på nätet

Skanna för att följa guiden på mobilen eller datorn medan du bygger.

vågafråga.se/bygg-nu/hemsida

Du behöver en dator (det går med mobil, men det är jobbigare), en AI-assistent och ungefär två timmar för nivå 1.

Kör du fast? Det kommer du att göra, och det är helt normalt. Inställningar, konton och knappar som har bytt namn är det som får folk att ge upp. Ge inte upp. Fråga din AI. Har du Claude-tillägget i Chrome kan du skriva: *”Jag fattar inte var jag ska klicka. Kan du visa mig?”*, så tittar den på samma sida som du och guidar dig, eller klickar åt dig.

Nivå 1: Finns på nätet (första helgen)

Mål: en egen sida som bor på GitHub och har en adress du kan skicka till vem som helst.

Varför GitHub direkt? För att det är där allt som byggs på riktigt bor. Lär du dig det nu har du ett försprång som de flesta vuxna saknar. Och det är enklare än det låter.

Steg 0. Skaffa ett Google-konto

Det här är startkittets första pryl. Med ett Google-konto kan du logga in på massor av tjänster med en knapp, **”Fortsätt med Google”**, i stället för att hitta på ett nytt lösenord varje gång. Färre lösenord att komma ihåg, och allt samlat på ett ställe.

- Gör en adress du kan visa för en kund, till exempel `fornamn.efternamn@gmail.com`. Inte `kungen2011`.
- Slå på **tvåstegsverifiering** direkt. Då kommer ingen in på kontot även om någon får tag på lösenordet. Fråga din AI: *”Hur slår jag på tvåstegsverifiering på mitt Google-konto?”*
- Har du redan ett Google-konto? Använd det. Eller gör ett separat för det du bygger, så hålls skola och projekt isär.

Åldersgräns: i Sverige måste du vara 13 år för ett eget Google-konto. Är du yngre kan en förälder skapa ett åt dig med Google Family Link. Kolla också åldersgränsen för varje tjänst du loggar in på, de är inte alltid samma.

Steg 1. Välj din AI

Claude, ChatGPT, Gemini – alla fungerar. Jag använder själv Claude och rekommenderar den, men välj det du gillar.

Tips: installera AI:ns tillägg i webbläsaren om det finns (till exempel Claude i Chrome). Då har du hjälp i varje steg nedan.

Steg 2. Skaffa ett GitHub-konto

Gå till github.com och skapa ett gratiskonto. Välj ett användarnamn du kan tänka dig att visa för en framtida kund.

Steg 3. Be AI:n bygga sidan

Kopiera och fyll i:

```
Hej! Jag är [ålder] år och vill bygga en enkel personlig hem-
sida som visar vem jag är och vad jag har gjort. Jag har ald-
rig byggt en hemsida förut. Gör en sida i en enda fil,
index.html, med allt inbyggt. Den ska ha: – en rubrik med
mitt namn och en mening om vad jag gör – en sektion ”Det här
har jag byggt” med plats för projekt – en kort text om mig –
ett sätt att kontakta mig Stilen ska vara [t.ex. enkel och
mörk / färgglad / naturkänsla].
```

Berätta om dig själv och ditt 48-timmarsprojekt. Be om ändringar tills du gillar det. Det är du som är chef.

Tips: skriv aldrig ut ditt telefonnummer eller din hemadress. En mejladress eller en länk till Instagram räcker.

Steg 4. Lägg sidan på GitHub

1. På GitHub: klicka på **+** uppe till höger → **New repository**. Döp det till `min-sida`. Välj **Public**. Klicka på **Create repository**.
2. Klicka på **creating a new file**. Döp filen till `index.html`.
3. Klistra in koden från AI:n. Klicka på **Commit changes**.

Klart. Din sida bor nu på GitHub. Ingen fil behövde sparas på datorn.

Steg 5. Publicera med Cloudflare

1. Skapa ett gratiskonto på cloudflare.com.
2. Gå till **Workers & Pages** → **Create** → välj att **importera från GitHub** och ge Cloudflare tillgång till `min-sida`.

3. Klicka på **Deploy**. Du får en adress som slutar på `.pages.dev` eller `.workers.dev`.

Det fina: **varje gång du ändrar sidan på GitHub publiceras den automatiskt.** Du behöver aldrig ladda upp något igen.

Hittar du inte knapparna? Menyerna ändras ofta. Fråga din AI, eller be Chrome-tillägget: *”Hjälp mig koppla mitt GitHub-repo min-sida till Cloudflare.”*

Enklare alternativ: GitHub kan publicera sidan själv. I repot: **Settings** → **Pages** → välj grenen `main` → **Save**. Adressen blir `dittnamn.github.io/min-sida`.

Steg 6. Dela länken

Skicka den till tre personer. Lägg den i din bio. Nu finns du.

✅ **Nivå 1 klar när:** du har en länk som fungerar på någon annans mobil.

Nivå 2: Bygg vidare (följer bokens kapitel)

Sidan växer med dig. Du ändrar direkt på GitHub (pennan ✏️ på filen), och sidan uppdateras av sig själv.

- **Kapitel 2: Lägg till en logg.** En sektion där du skriver kort vad du testar och lär dig varje vecka.
- **Kapitel 3: Gör den delbar.** Be AI:n lägga till en bild och en beskrivning som syns när länken delas (så kallade Open Graph-taggar), och länkar till dina kanaler.
- **Kapitel 4–5: Lägg till ”Anlita mig”.** Vad du kan hjälpa till med, vad det kostar ungefär och hur man bokar dig.

- **Kapitel 6: Ett projekt per ben.** Varje inkomstben får ett eget kort.
- **Kapitel 10: Sidan är ditt CV.** Skicka den i stället för ett CV, eller tillsammans med det.

Nivå 3: Låt AI:n sköta verktygen

Nu slutar du kopiera och klistra. Du kopplar ihop din AI med dina tjänster, så kallade **connectors**, och styr allt därifrån.

1. I din AI: gå till inställningar och lägg till connectors för **GitHub** och **Cloudflare**. Det är några klick och en inloggning.
2. Sedan skriver du bara:

> ”Lägg till mitt nya projekt Fiskekollen på min sida, med en kort beskrivning och en bild.”

AI:n ändrar filen på GitHub, och Cloudflare publicerar. 3. Vill du bygga en app i stället för en sida? Lägg till **Lovable** som connector och säg vad du vill ha.

Du är fortfarande chefen. AI:n är din assistent som har nycklarna till verktygen.

> **Så byggdes den här boken.** Sajten du läser just nu publicerades från en chatt med Claude, via Cloudflare-connectorn. Ingen fil sparades för hand.

Bra att veta: connectors och webbläsartillägg kan kräva ett betalt abonnemang hos AI-tjänsten. Nivå 1 och 2 fungerar helt gratis.

Nivå 4: Bygg på riktigt (när du vill mer)

- **Egen domän.** `dittnamn.se` kostar runt 100–150 kr om året. Be AI:n koppla den via Cloudflare.
- **Kontaktformulär.** Ett formulär som skickar meddelanden till din mejl.
- **Se dina besökare.** Integritetsvänlig statistik, till exempel Cloudflare Web Analytics.
- **AI-kodare.** Verktyg som Claude Code bygger och ändrar hela projekt i ditt GitHub-repo medan du styr.

Varje steg här är också något du kan lägga till på sidan som ett projekt. Sidan blir både din dörr och ditt bevis.

Testnoteringar (för oss, inte för läsaren)

- **GitHub-vägen undviker filändelsefällan** från första versionen (Windows döljer `.txt`).
- **Att verifiera:** exakta knappnamn i Cloudflares GitHub-import (de ändras ofta); åldersgränser (GitHub kräver 13 år; kolla Cloudflare och AI-tjänsterna), ha en version där en förälder skapar kontot vid behov; vilka AI-abonnemang som krävs för connectors och Chrome-tillägget.
- **Testa hela nivå 1 på riktigt** med ett nytt GitHub-konto innan boken släpps.
- **Personuppgifter:** tipset om att inte skriva ut telefonnummer eller adress står kvar.

Del 5 · Fördjupning

FÖRDJUPNING 1

Så funkar AI

Vad som händer när du skriver till en AI, vad den är riktigt bra på, var den brukar gå bort sig, och varför du ska våga säga emot.

Lyssna på fördjupningen

Skanna för att lyssna, ungefär 3–4 minuter. Där kan du också ställa frågor.

vågafråga.se/fordjupning/1

Den gissar nästa ord

En AI som Claude eller ChatGPT kallas en språkmodell. Den har tränats på en enorm mängd text: böcker, webbsidor, kod, samtal. Av allt det har den lärt sig hur språk hänger ihop.

När du skriver något gör den i grunden en sak, om och om igen. Den gissar vad som borde komma härnäst, ett litet ord eller en bit av ett ord i taget, och bygger svaret så. Det låter enkelt. Men när modellen är tillräckligt stor och har läst tillräckligt mycket, blir gissningarna så bra att den kan förklara, resonera, skriva kod och hjälpa dig planera.

Det viktiga att förstå är att den inte slår upp svaret någonstans. Den formulerar det, varje gång.

Det här är den riktigt bra på

Den är snabb på att skriva ett första utkast. En text, en kod, en plan, en presentation. Den är bra på att förklara samma sak på tio olika sätt tills du fattar. Den är bra på att sammanfatta långa saker och på att hitta mönster. Och den är en otrolig bollplank, som aldrig blir trött på dina frågor.

Den kan också göra saker åt dig, om den får verktyg. Söka på nätet, läsa dina filer, bygga och publicera en sida.

Här brukar den gå bort sig

Eftersom den formulerar i stället för att slå upp, kan den ibland hitta på saker som låter helt rätt men är fel. Ett påhittat årtal, en funktion som inte finns, en lag som inte säger det den påstår. Det kallas att den hallucinerar.

Den vet inte alltid vad som har hänt nyligen, om den inte får söka. Den kan tappa tråden i väldigt långa samtal. Och den är dålig på att veta när den själv har fel.

Den har också en annan svaghet som är lätt att missa. Den vill gärna hålla med dig. Frågar du ”är det här bra?” är chansen stor att den svarar ja.

Ifrågasätt

Så ta inte ”det här ser jättebra ut” som ett bevis. Gör så här i stället.

Be om kritik på riktigt: Var ärlig. Vad är de tre största svagheterna med det här? Be den byta roll: Läs det här som en kund som inte bryr sig. Vad skulle få dig att sluta läsa? Fråga hur sä-

ker den är, och var informationen kommer ifrån. Och när det gäller fakta som spelar roll, som pengar, lagar, hälsa eller säkerhet: kolla en riktig källa själv.

En bra regel är att AI:n är en snabb och ivrig kollega, inte en lärare som alltid har rätt.

AI-trams

Du har säkert sett texter som känns AI-skrivna. Lite för glada. Fulla av ord som ”spännande”, ”resa” och ”i dagens snabbrörliga värld”. Det händer när man ger AI:n för lite att gå på. Då väljer den det mest genomsnittliga.

Botemedlet är att ge den mer av dig. Exempel på hur du skriver. Vilka ord du aldrig använder. Vem du pratar med. Det går vi igenom i nästa fördjupning.

Prova själv

- Be din AI förklara något du redan kan mycket om. Hittar du något som är fel?
- Skriv en kort text och fråga först ”Är det här bra?”. Fråga sedan ”Var ärlig. Vad är det sämsta med den här texten?”. Jämför svaren.
- Fråga: ”Vad är du sämst på, och hur ska jag tänka för att inte gå i fällan?”

FÖRDJUPNING 2

Så funkar Claude

Projekt, minne och skills. Hur du lär din AI att låta som du och se ut som du, så att det inte blir AI-trams.

Lyssna på fördjupningen

Skanna för att lyssna, ungefär 3–4 minuter. Där kan du också ställa frågor.

vågafråga.se/fordjupning/2

Varför Claude i boken

Det finns flera bra AI-tjänster, och det mesta i det här kapitlet finns i någon form hos fler än en. Men boken utgår från Claude, eftersom det är den författaren använder varje dag. Tänk på det som principer, inte som en bruksanvisning. Knapparna byter namn ibland. Principerna gör det inte.

Varje samtal börjar nästan tomt

Det första att förstå är att en AI inte automatiskt kommer ihåg allt du har sagt. Varje nytt samtal börjar i princip från noll, med det du skriver just då. Det den vet i stunden kallas kontext. Ju bättre kontext, desto bättre svar.

Så hela tricket är att se till att rätt saker alltid finns med. Det finns tre verktyg för det.

Projekt

Ett projekt är ett eget rum för en idé eller ett bolag. Där lägger du instruktioner som gäller för alla samtal i rummet: vem du är, vad projektet är, vem det är till för och hur det ska låta. Du kan också lägga in filer, som en prislista, gamla texter eller din logga. Varje samtal i projektet får då med sig allt det, utan att du behöver skriva det igen.

Minne

Claude kan också komma ihåg saker mellan samtal, om du slår på det. Du kan säga rakt ut: Kom ihåg att jag heter Sara, går i nian och bygger en sida för min hundpassning. Du kan också fråga vad den kommer ihåg om dig, och be den glömma saker. Lägg inte in sådant du inte vill att den ska spara.

Skills

En skill är en sparad instruktion för ett visst sorts jobb, som AI:n plockar fram när den behövs. Det är som att lära en ny kollega hur man gör en sak hos er, en gång för alla.

Du kan be Claude hjälpa dig göra en. Säg till exempel: Jag är ingen utvecklare. Hjälp mig skapa en skill för hur mina texter ska låta.

En språk-skill

En bra språk-skill innehåller några saker. Vem du pratar med, till exempel tonåringar eller småföretagare. Hur du låter: kort, rakt, lite humor, aldrig överdrivet glad. Ord du gillar och ord du aldrig använder, till exempel ”spännande resa” eller ”i dagens värld”. Och framför allt exempel: två, tre texter du själv har skrivit och är nöjd med. Exempel styr mer än regler.

När skillen finns, ber du bara om en text. Den låter som du från början, och du slipper rätta samma saker varje gång.

En design-skill

Samma sak gäller designen. Annars blir allt AI bygger ganska likt allt annat AI bygger: samma lila färger, samma rundade kort, samma ikoner.

En design-skill säger vilka färger du använder, med exakta färgkoder. Vilka typsnitt. Hur knappar och rubriker ska se ut. Hur mycket luft det ska vara. Och gärna ett par sajter du gillar, och vad du gillar med dem. Lägg in din logga och en skärmbild av något du tycker ser rätt ut.

Då är det du som styr hur det ser ut. Inte AI:n.

Prova själv

- Skapa ett projekt för din idé, med en kort instruktion om vem du är och vem det är till för.
- Klistra in tre texter du har skrivit själv och be: ”Hjälp mig göra en skill för hur jag skriver. Vad tycker du är typiskt för min stil?”
- Be om en ny text med och utan skillen. Hör du skillnaden?

FÖRDJUPNING 3

Bygg smart

Vad som händer just nu, vad du ska tänka på innan du bygger, och varför det lönar sig att bygga headless från början.

Lyssna på fördjupningen

Skanna för att lyssna, ungefär 3–4 minuter. Där kan du också ställa frågor.

vågafråga.se/fordjupning/3

Det går fort

En del av det som står i den här boken kommer att vara gammalt om ett år. Verktyg kommer och går. Därför är det bättre att kunna några principer än att kunna varje knapp.

Några trender att hålla koll på

AI blir en del av allt, inte en egen app. Den sitter i mejlen, i kalkylarket, i webbläsaren och i appen du bygger.

AI börjar göra saker, inte bara svara. Den kan klicka, boka, publicera och skicka. Det kallas agenter, och det handlar nästa fördjupning om.

Folk söker på nya sätt. Allt fler frågar en AI i stället för att googla. Det betyder att din sida behöver vara lätt för en AI att läsa och förstå, inte bara för människor. Tydlig text, tydliga rubriker, tydliga priser.

Röst och video växer. Det du bygger kanske ska gå att lyssna på, som den här boken.

Och det blir billigare och billigare att bygga. Det betyder att idén, smaken och hur du når människor blir det som skiljer, inte koden.

Headless: hjärnan för sig, ansiktet för sig

Tänk dig en frisör. Det enkla sättet att bygga är en hemsida där allt sitter ihop: texterna, priserna, bokningen och utseendet i en enda klump.

Det funkar, tills frisören vill ha en app också. Eller visa tiderna på Instagram. Eller låta en AI-assistent boka åt kunderna. Då måste allt byggas om.

Att bygga headless betyder att du skiljer på hjärnan och ansiktet. Hjärnan är innehållet och logiken: tjänsterna, priserna, de lediga tiderna, bokningarna. Den ligger för sig själv och pratar via ett API. Ansiktet är det man ser: hemsidan, appen, en skärm i salongen. Det kan finnas flera ansikten, och alla hämtar från samma hjärna.

Så när du vill nå ut på ett nytt ställe bygger du bara ett nytt ansikte. Hjärnan har du redan.

Tänk arkitektur från start

Du behöver inte bygga stort från början. Men några frågor är värda att ställa innan du sätter igång.

Var bor mitt innehåll, och kan jag nå det från fler ställen än hemsidan? Vad händer om det blir tio gånger fler användare? Vilka delar kan jag köpa färdigt i stället för att bygga själv, som

inloggning, betalning och mejl? Och om tjänsten jag använder lägger ner, kan jag få ut min data?

Det bästa är att du inte behöver kunna svaren själv. Fråga AI:n.

Prova själv

- Fråga din AI: ”Jag vill bygga [din idé]. Jag är ingen utvecklare. Hur skulle du bygga det headless, så att det funkar både som hemsida och app längre fram? Förklara enkelt.”
- Fråga: ”Vilka delar kan jag köpa färdigt, och vad måste jag bygga själv?”
- Fråga: ”Vad är de största riskerna med hur jag har tänkt? Var ärlig.”

FÖRDJUPNING 4

Agenter

När AI:n slutar bara svara och börjar göra saker åt dig. Hur det funkar, vad du kan använda det till och hur du håller koll.

Lyssna på fördjupningen

Skanna för att lyssna, ungefär 3–4 minuter. Där kan du också ställa frågor.

vågafråga.se/fordjupning/4

Från svar till handling

En vanlig AI svarar på frågor. Du frågar, den svarar, du gör själva jobbet.

En agent får i stället ett mål och listar själv ut stegen dit. Den kan söka på nätet, läsa dina filer, skriva kod, testa den, se att något blev fel, rätta det och försöka igen. Den håller på tills den är klar, eller tills den behöver fråga dig.

Hur det funkar

En agent är samma sorts AI som du redan känner, men med två saker till.

Det första är verktyg. Det kan vara en webbläsare, ditt mejl, din kalender, GitHub eller en betaltjänst. Det är det som kallas connectors.

Det andra är en loop. Agenten tänker, gör ett steg, tittar på resultatet och bestämmer nästa steg. Om och om igen.

Det är så den här boken har byggts. AI:n har skrivit texterna, byggt sajten, läst in rösten och publicerat. Författaren har bestämt vad som ska göras och sagt till när något blev fel.

Vad du kan använda det till

Börja med saker som är tråkiga, återkommer ofta och är lätta att kolla. En veckorapport varje måndag: vad som hände, vad som väntar, vad du borde göra först. En agent som går igenom dina mejl och föreslår svar, som du läser innan du skickar. En som håller koll på din sida och säger till om något slutar fungera. En som letar upp tio företag i din stad som kanske behöver det du gör.

Håll koll

En agent gör saker i ditt namn. Det är där det kan gå fel.

Ge den bara den tillgång den behöver. Ska den läsa mejl behöver den inte kunna radera dem.

Låt den förbereda, och var du den som trycker på knappen. Inget ska skickas, betalas eller publiceras utan att du har sett det, i alla fall i början.

Sätt gränser för pengar. En agent som kör fast i en loop kan göra hundratals anrop på kort tid. Mer om det i nästa fördjupning.

Och läs vad den har gjort. Inte för att den alltid gör fel, utan för att det är du som har ansvaret.

Prova själv

- Fråga din AI: ”Vilka saker jag gör varje vecka skulle en agent kunna göra åt mig? Vad tycker du att jag ska börja med?”
- Välj en sak, till exempel en veckosammanfattning, och be AI:n hjälpa dig sätta upp den.
- Skriv ner tre regler för din agent: vad den får göra, vad den aldrig får göra och när den ska fråga dig.

FÖRDJUPNING 5

Säkerhet och pengar

Ett konto att logga in med, nycklar som ingen annan får se, och gränser så att räkningen aldrig blir en överraskning.

Lyssna på fördjupningen

Skanna för att lyssna, ungefär 3–4 minuter. Där kan du också ställa frågor.

vågafråga.se/fordjupning/5

Ett konto att logga in med

Du kommer att skaffa konton på många ställen: en AI-tjänst, GitHub, Cloudflare, en databas. Gör det enkelt för dig själv. Skaffa ett Google-konto och använd knappen Fortsätt med Google där det går. Då har du ett lösenord att hålla koll på i stället för tjugo.

Slå på tvåstegsverifiering på det kontot, och på alla viktiga konton. Då räcker det inte att någon får tag på lösenordet. I Sverige behöver du vara tretton för ett eget Google-konto. Är du yngre kan en förälder skapa ett åt dig.

Nycklar är pengar

När din sida eller app pratar med en tjänst, till exempel en AI, behöver den en API-nyckel. Det är ett långt lösenord som säger: det här är jag, och jag betalar.

Det betyder att den som får tag på din nyckel kan använda tjänsten på din bekostnad. Det finns folk som letar efter nycklar som ligger öppet på nätet, automatiskt, dygnet runt. En nyckel som läckt kan bli använd inom minuter.

Så några regler. Lägg aldrig en nyckel i koden som ligger på GitHub, och aldrig i en sida som syns i webbläsaren. Lägg den som en hemlighet hos den tjänst som kör din kod. Hos Cloudflare heter det till exempel secrets. Dela aldrig en nyckel i ett chattmeddelande eller en skärmbild. Ge varje projekt sin egen nyckel, så att du kan stänga av en utan att allt slutar fungera. Och om du tror att en nyckel har läckt, ta bort den direkt och gör en ny.

Fråga alltid din AI: Finns det några hemliga nycklar i min kod som inte borde ligga öppet?

Sätt gränser för pengarna

Många tjänster är gratis i början. Men när du kopplar in ett betalkort är det lätt att tappa koll. Särskilt när en agent eller en app gör anrop på egen hand.

Därför ska du alltid sätta gränser. Leta efter en sida som heter något i stil med billing, usage eller limits hos varje tjänst. Sätt en maxgräns per månad som du har råd med. Slå på varningar, till exempel när halva summan är använd. Stäng av automatisk påfyllning om tjänsten har det, så att du köper krediter i förväg i stället för att få en räkning i efterhand.

Var medveten om att alla tjänster inte kan stoppa vid en gräns. En del skickar bara en varning. Fråga AI:n hur det funkar för just den tjänsten du använder.

Och gå igenom dina abonnemang en gång i månaden. Vad betalar jag för, och använder jag det?

Är du under arton

Många betaltjänster kräver att du är arton. Gör det tillsammans med en vuxen. Det är inget nederlag. Det är så de flesta som startar något gör: de tar hjälp.

Prova själv

- Slå på tvåstegsverifiering på ditt Google-konto i dag.
- Fråga din AI: ”Gå igenom min kod. Finns det några nycklar eller lösenord som ligger öppet?”
- Lista alla tjänster du har ett betalkort kopplat till, och sätt en månadsgräns på varje.

Din tur.

Boken tar slut här, men det du bygger gör det inte. Gå tillbaka till kapitel 1 och gör ett nytt projekt på 48 timmar. Den här gången går det snabbare.

Fortsätt på sajten

Boken växer hela tiden. Nya kapitel, ljud och hjälp hittar du där.

vågafråga.se